

Prvi december

Svetovni dogodki vojne med velikimi državami demokracije z zapadno-evropsko civilizacijo in kulturo ter med avtoritarnimi državami z drugimi naziranj, pljuskajo tudi ob meje naše države, mogočno razburjajo čustva naših državljanov ter zelo globoko posegajo v življenje in razpoloženje vseh treh državotvornih narodov.

Ob proslavi praznika Zedinjenja se mora naše gasilstvo odločno postaviti na branik vsem tujim vplivom, ki hočejo razdorno delo med nami širiti in poglobiti. S tem hočejo napraviti iz naših duš zorano njivo, da bodo posejali seme nezaupanja in razdora med tremi brati, da bi nato poželi naše zlato klasje in ga pospravili v svoje žitnice.

Velike žrtve, ki so padle v svetovni vojni, a tudi pozneje za našo lepo in močno Jugoslavijo, ne smejo zginiti iz našega spomina! Če smo uresničili z našimi brati z juga in vzhoda sen svojih očetov ter si ustvarili prijeten in topel dom trem bratom, moramo se tudi zavedati, kaj nam je ta dom ter da ga hočemo braniti proti vsem zunanjim sovražnikom in proti notranjim razjedalcem naših duš. Pokazati moramo, da bomo svojo drago pridobljeno državljansko svobodo in zavest ne samo ohranili, ampak tudi ojačali. Gasilci moramo kot ustvarjajoča sila odločno nastopiti proti vsem pokvarjenim in plačanim izrodkom naroda, ki po tujem nalogu med naše zavedno ljudstvo trosijo vznemirljive vesti defetizma, malodušje in nepremišljene usodepolne želje po prihodu tujega mesije. Kričaškemu, pa tudi podtalnemu rovarjenju teh neiskrenih in lažipolnih ljudi se moramo zopet postaviti in vse naše članstvo opozoriti, da mora med nami zopet zavladati zdrava pamet.

Zdrava pamet nam veleva, da branimo svojo zemljo pa bodisi, da je to zemlja brata Srba, brata Hrvata li pa naša rodna zemlja. Kjer koli v naši državi je ogrožena ped naše zemlje, je direktno ogrožena tudi naša slovenska zemlja. Tujci prihajajo k nam z lepimi besedami po svojih agitatorjih; vsa njihova propaganda po naših izdajicah gre za tem, da nas zaslužnjijo, da zopet postanemo hlapci ter da nam bodo oni merili kruh po svojih kopitih. Zavedati pa se moramo, da bodo kruh najprej dali sebi, svojim prijateljem, svojim znanecem, potem šele onim, katere bodo na novo zaslužnjili. Kdor noče sam biti svoj gospodar, bo hlapec drugemu. Zdravi pameti izbera ni težka.

Danes tembolj občutimo velik pomen 1. decembra, ko se nevtralne in vojskujoče države trudijo, da bi nas in našo državo pridobile za vojno ali mir. Zavedajmo se, da mnogo pomenimo v ravnovesju mogočnih evropskih držav, zavedajmo se, kako tujci hrepenijo, da bi našo državo zaslužnjili za svoje koristne namene.

Spominjajmo se pa pri tem zopet onih vojnih žrtev, ki so padle. Toda vsi ti spomini in vsa ta dejstva naj nas družijo k dejanskemu bratstvu. »S krvjo in mečem smo ustvarili svojo državo, s krvjo in mečem jo bomo branili!«

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz seje starešinstva dne 20. X. 1939. Po opravljenih začetnih formalnostih so bili sprejeti nekateri važnejši sklepi.

Material iz gasilske razstave v Ljubljani se prenese v Beograd in se začasno shrani v prostorih vojaške gasilske čete.

Hrvaška gasilska zajednica je sporočila, da je s 7. X. 1939 prevzela posle od bivše zajednice primorske banovine v Splitu.

Glede oprostitev gasilcev od vojaške službe je inšpekcija državne brambe poslala zvezi pismen odgovor, ki vsebuje mnenje glede teh oprostitev.

Kmalu se naj sestane tehnični odbor zvezine uprave in reši predvsem vprašanje čelad in druge tehnične zadeve.

Pole za statistična sporočila bodo kmalu dotiskana.

Oprostitev od vaj obvezne telesne vzgoje. Gasilska zveza objavlja s svojim razpisom 2241 od 28. IX. 1939: Glede oprostitev mladih gasilcev od obiskovanja tečajev obvezne telesne vzgoje, je inšpekcija državne brambe priobčila zvezi sledeče mnenje:

»Gasilstvo kraljevine Jugoslavije po § 5 zak. o organizaciji gasilstva nima namena vršiti telesno vzgojo ter tudi po § 7 zakona o obvezni telesni vzgoji tega ni dolžna vršiti.

Kolikor je telesna vzgoja članom gas. edinic potrebna radi okretnosti in pravilnega izvrševanja gasilske službe, naj bi se vršila le sporedno, vendar mora vežbanje za gasilsko službo vselej ostati glavna naloga in namen vežbanja gasilcev. Če bi se pri gasilstvu telesna vzgoja vršila preko te mere, bi mogla škodovati glavnim nalogam gasilstva.«

Vnetljivost kemičnih snovi, način njih gašenja in njihova uporaba za gašenje, je naslov mali knjižici, ki jo je napisal Bolić Branko, bivši poveljnik industrijske gasilske čete v Varaždinu. — Gasilska zveza je s svojim razpisom od 22. XI. 1939, broj 2627, knjižico zelo odobr. ocenila ter jo priporoča vsem gasilskim ustanovam. Knjižica stane 12 din in se naroči pri knjigarni B. Stifler v Varaždinu, Trg kralja Tomislava.

Vesti starešinstva Gasilske zajednice

Propaganda za pasivno brambo. Kraljevska banska uprava je s svojim razpisom od 17. XI. 1939, Pov IV štev. 383/51 sporočila gasilski zajednici in ta objavlja (štev. 6350 od 22. XI. 1939) vsem župam in četam sledeče:

Banovinski pododbor za propagando zaščite pred napadi iz zraka, ki posluje pri prosvetnem oddelku kraljevske banske uprave, vodi evidenco banovinskih instruktorjev-predavateljev. Zbral je že vse potrebne podatke o času, v katerem instruktorji lahko predavajo, kakor tudi podatke o temah predavanj.

Posamezni instruktorji bivajo v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kranju, na Jesenicah ter v Jaršah pri Kamniku. V prvi vrsti se bodo določali po možnosti oni predavatelji, ki so najbližji kraju, kjer bi se predavanje vršilo.

Kraljevska banska uprava Vas naproša, da o prednjem obvestite podrejene edinice. Predavatelje določa »Banovinski pododbor za propagando zaščite pred napadi iz zraka — prosvetni oddelek kralj. banske uprave v Ljubljani«.

Jezik — narodnost — država

Naš slovenski jezik je najbližja sestra staroslovenščine, tistega jezika, ki sta v njem napisala prve knjige solunska brata sv. Ciril in Metod. Tega jezika se nista učila v nikaki šoli, jezik je bil solunski dialekt njune matere, ki je bila Slovanka. Ta jezik je bil splošno umljiv za vse Slované od Soluna do Moravske, do Kijeva in menda sploh do Severnega baltiškega morja. Politika, razdor držav, vmesne države, tuje vlade pa tudi podnebje in zemlja, vse to je vplivalo, da so se iz tega prvotnega našega jezika razvili mnogi čisto samostojni jeziki: češki, slovaški, bolgarski, srbohrvaški, slovenski. Je vprašanje, kako je mogoče, da so se v tako kratkem času razvili ti posebni jeziki? Pomnimo, da je jezik nekaj zelo živega, da raste, se širi, razvija, kakor pač raste duhovna sila naroda po kulturi. Za zgled tole: Naši Korotanci, kjer je bila zibelka slovenskega jezika, danes naše knjižne slovenščine na splošno ne razumejo več popolnoma. Zato pisma Mohorjevi, naj se jim ne pošiljajo sodobno pisane povesti. Ljudstvo ne ume več tega jezika, ume pa Jurčičev jezik, sploh jezik nekdanjih mohorjanskih povesti (Sreča v nesreči itd.). To je očiten dokaz, kako se jezik hitro razvija, raste in širi množico izrazov in pojmov.

Vsak jezik pa priraste vedno iz ljudstva. Seveda je navadno v istem narodu silno veliko narečij, ki se razvijajo med vplivom kraja, šege, podnebja itd. Saj je znano, da ima Indija menda 225 jezikov in nad 5000 narečij. Vsa ta narečja ne morejo biti knjižni jeziki. In tako je tudi naš jezik silno bogat narečij, da menda ob tem malem številu Slovencev in na tem skromnem prostoru prekosimo vse druge narode. Kulturni, knjižni jezik pa mora biti enoten za ves narod. In ta jezik je treba na temelju narečij ustvariti. Je pa vprašanje: Kdo naj ga ustvari? Za zgled naj velja francoski jezik; Francozi so imeli svoje kralje, svoj dvor. Na tem dvoru ni bila doma samo vlada, tudi kultura je bila tam na svojem viru. Zato je bil tisti jezik, ki ga je rabil dvor, pisale njegove pisarne in tudi učenjaki z dvora, merodajen za vse Francoze. Dvor je ustvarjal knjižni francoski jezik. Danes je v Franciji merodajna Akademija, ki kajkrat po mesece razpravlja, ali ta in ta nova beseda, zlasti tujka, spada v francoski slovar in kako jo je pisati.

Kako je bilo pri nas? Mi nismo nikoli imeli slovenskega dvora. Naš dvor je bil kmečki dvor, kmečka hiša, kmečka družina. Zato so tisti veliki duhovi, ki so nam dali prvo pismo, morali zajemati in se ravnati po govorici naroda. Vse, kar imamo od prvih začetkov, naj so to brižinski spomeniki, naj je Trubar, Dalmatin ali veliki pridigar Janez Svetokriški, do Vodnika in Prešerna — vse to je zajeto po posameznikih iz naše hiše, iz kmečkega dvora, iz ust našega kmečkega človeka. V kmečki hiši je doma duh jezika (narodna pesem, pregovor, pravljica), tam je stil — slog, tam pravi izraz in tudi način, kako se tvori in oblikuje beseda in pojem. Toda, da zadeneš pravega duha, da ujameš pravi slog, ti je treba silno tenkega posluha za jezik. Treba ti je prirojenega čuta, resnične genialnosti. Primerjajmo pisanje Pohlino ali Koseskega s Prešernovim jezikom. Tam besede spakedranke in nežive narejenke, pri Prešernu vse samo živo življenje. Stoji za vse čase tole:

Kakor je Dante za Lahe bil stvarnik knjižnega jezika, saj je bilo v Italiji polno narečij in tako različnih, da Florentinec Napolitanca sploh razumel ni, tako je Prešeren stvaritelj našega knjižnega jezika, ki je še danes kar najbolj slovenski in najlepši. Naš Prešeren je bil tisti genij, ki je segel v globino narodne duše, s čudovitim poslušom bral v njeni govorici in tako ustvaril jezik za svoja večna dela in za vzor vseh časov. Po njegovi poti so hodili vsi naši veliki besedni tvorci: Levstik, Jurčič, Trdina, Tavčar. In naš sedanji najboljši leposlovec v pesmi in prozi Zupančič, sam pravi: Kadar razmišljam, kako bi zapisal, da bi bilo res slovensko, se vprašam, kako bi bila moja mati to povedala? In po njej to zapišem in vem, da je prav. Opozarjam tu na lepote Wolfovega svetega pisma. Če prevod primerjate z novim, boste marsikje morali priznati: Wolfov prevod je povedal bolj in lepše po slovensko.

Narodnost.

Postavimo si vprašanje, kdaj smemo imenovati kako ljudstvo, kako posebno pleme, narod? Posamezna afriška plemena, ki ima vsak svoj jezik, še nikakor niso narodi. Zbor nepismenih ljudi, ki imajo svoje narečje, tudi svoje šege, svoje posebno verstvo, nikakor še ni narod. Da se imenuje kako ljudstvo narod, je treba že neke gotove višine kulture. Prav nazorno mi je to razložil in razsodil vseučiliški nemški profesor, ki je bil med svetovno vojsko pri meni kot častnik. Jezil sem se na nemški dopis, ki je bil poslan od vlade neki kmečki ženi. Potožil sem mu, kako nas vlada prezira, dasi smo narod zase in imamo do svojega jezika po ustavi pravico. Mož me je poslušal, pa mi stavil tole vprašanje: Pokažite mi slovnico svojega jezika! Pokažite mi slovarje! Pokažite mi revije, knjige, slike, znanstvena dela v knjigi! Seveda sem mu to vse lahko v izobilju pokazal. Na to je razsodil: Ljudstvo, ki ima tako izobrazbo je narod in ima popolno pravico do samostojnega kulturnega življenja. K narodnosti pa nikakor ne spada samo jezik, ki je pač najbolj očiten znak kakega naroda. Sem spada ves duh naroda: njegova narodna pesem, njegova pravljica, njegove šege, noše, stavbe, praznovanje in razveseljevanje, silno važno je njegovo verstvo, važna njegova oprava, obrtni izdelki, celo obdelovanje polja in tudi narodne jedi itd. Vse to so prvine, sveta izročila, ki jih kulturni delavci nikoli ne smejo prezirati, marveč iz teh elementov s svojim duhom ustvarjati nova, velika dela, ki vsa dihaajo resnično slovenstvo. In po pravici si priznajmo, da so slovenski kulturni delavci to nalogo res vršili, da niso ne duha in ne lica slovenskemu narodu izmaličili. Razvoj naše kulture je v zadnjih desetletjih napredoval ne več korakoma, skokoma smo šli kvišku in ni v tem napredku zajeta le meščanska družba, ves naš narod je obogatila prosveta, da ni prepada med ljudstvom in izobraženstvom, kar se pri mnogih sosednjih narodih še opaža. In posebno je treba poudariti, da je Slovenec to, kar je, postal iz samega sebe, brez podpor in opor vladajočih tužcev, celo v hudih bojih za svojo narodnost in je zato njegova narodnost kot kulturna vrednota le tem večja in njegova življenjska sila tem bolj očitna.

Vse to, kar smo razmišljali, je zgodovinska resnica. Toda na nekaj ne smemo pozabiti: kakor je jezik živ in se razvija, raste, tako je tudi narodna zavednost nekaj živega in potrebuje neprestano sonca ljubezni

in trdega dela. Narodna zavednost ne kane nikomur kar sama od sebe v glavo in srce. Ljubezen do naroda, spoštovanje do vseh naših izročil, češčenje naših narodnih svetinj in trdno verovanje — vse to mora biti privzgojeno. Z materino hrano mora otrok vsrkati vase voljo: Hočem živeti narodno življenje, spoštovati in ceniti dediščino svojih očetov. Povsod in za vsako ceno. Naša zemlja in naš narod, to je naša neprecenljiva dobrina, naše posestvo. Kakor pa posestvo dober gospodar v potu svojega obraza boljša, širi, pa ga bodo kljub očetovemu trudu otroci napravili, ako menijo: nam ni treba truda in naporov, saj je oče že naredil in pridobil. Posestvo bo zanemarjeno, bo propadalo in se zrušilo. Tako z narodom. Dedje in očetje so ustvarjali s silnimi žrtvami, sinovi naj bodo brezbrizni — narod bo poginil. Zato narodna zavednost potrebuje nege, vzgoje v domači hiši, v šoli potem pa v organizacijah. Mlad človek mora vse vedeti o svojem narodu: njegovo zgodovino, lepoto zemlje, šege, trpljenje in borbe. Iz spoznanja se mu bo rodila ljubezen, iz nje borba za ohranitev vseh teh dobrin, spoštovanje izročene dediščine in tudi pripravljenost za žrtve v dobro naroda. Vse to pa je izraz resnične narodne zavednosti.

Država.

Ker je za vsako organizacijo treba mnogo žrtev, je pač najbolje, ako je v njej čimveč članov, da bremena lažje prenašajo. Tako je z narodom, ki se združi v državo. Najlepše je, ako je narod tak, da ima svojo državo. Po pravičnem vladanju bi bilo lahko v eni državi mnogo narodov. Ali skušnja uči, da človeška sebičnost premaguje pravičnost in so v taki družbi mali teptani. Bolje je, ako se združijo v državo vsaj sorodni narodi, tako smo se Slovenci čisto prostovoljno zvezali v eno državno organizacijo s Srbi in Hrvati. Niti malo nočem posegati, kaj je bilo in kaj še utegne biti napak pri tej združitvi. Eno stoji: Slovenci smo srečni, naj se zavedamo ali ne, da smo se združili v to veliko državo z našimi brati. Naša država je bogata v svojem jedru. Navajam Francoza, ki je dlje časa bival v naši državi in jo vso prepotoval. Rekel je: V Jugoslaviji je toliko bogastva v zemlji, v vodah in povsod, da se mi Francozi ne moremo meriti z vami. Je pa tudi res, da je za sedaj gospodarstvo še preveč razsipno in bi Francozi propadli, če bi tako delali. Vi ne morete, ker vam kar po sili kipi življenje iz zemlje.

Seveda so za državo nujne tudi žrtve. In je čudno: vse hoče od države pomoč, podporo, službo, ceste, bolnišnice, pokojnine — toda čez davek pa vse zabavlja. Država nima na kaki zvezdi svojih finančnih zakladov, vse mora priti od davkov. In če hočemo od države vse imeti, ji moramo tudi dati. (Angleži imajo kotichek vesti!)

Kritika.

Za sklep nekoliko kritike, sodbe o dognanjih, ki smo jih pravkar razmišljali.

Jezik. Stoji, da je naš slovenski jezik tako očiščen, predelan slovnično, pravopisno in bogat izrazov, da se ne da z njim meriti ne srbščina in ne hrvaščina. Res je pa tudi, da naš jezik tako radi kvarimo s tujkami. Zgledi: komad! Kako se je ta mongolec priklatil k nam po zedinjenju! *Zemljoradnik!* (pri krstu se tako imenuje naš kmet). Sestali

smo se (sešli, sniti se). Fant pride od vojakov in skoro ne zna več slovensko. Natakar v katerem koli letovišču te ogovarja hrvaško, dasi je čisto navaden Ribničan. Naša krepka imena Primož, Jernej, Janez, France, Matevž, Rok, Florijan, to je vse prekmečko. Maruša, Mina, Jerca, kajše! So Dušani, Vande, Iče in Niče. Še celo matuška Ljubljana je toliko modra v imenih ulic, da je koj h kolodvoru postavila: Masarykovo, Tyrševo, Pražakovo, Dvoržakovo ulico. Ni čuda, če je rekel Čeh, ko je bral ta imena: Sem mislil, da sem na Češkem kje v kakem provincialnem mestu, ne pa v slovenski Ljubljani. Kvari časopis! Analfabet še zna!

Narodna zavednost. Priznajmo si, da je ta po zedinjenju tako čudno opešala, da je le preveč. Skusil sem premnogo pri delu za odkup Prešernove rojstne hiše. Kmet: Kaj mi mar, jaz in moji otroci ne bomo stanovali v njej! Spočetka hud odpor med učiteljstvom. Naše šolstvo popolnoma zgrešeno v sestavu. Ali je šola kdaj povedala, kako lepo so sezidane naše hiše, naši pravi kmečki domovi? Prav je imel tisti obiskovalec Prešernove hiše, ko je rekel: Lej, ta hiša ima pa dušo, pravo slovensko dušo. In tako smo mi zares to slovensko dušo potisnili v kot in navlekli polno tujstva v naše kraje. Bled! Nekdo mi je rekel: Kakšen je ta vaš slovenski Bled, ko niti ene slovenske krčme nima. PEN klub v Ljubljani: Mi hočemo videti slovensko vas in krčmo. Kaj se je godilo z našimi lepimi skrinjami! Tujci so jih izvlekli, pa namesto te lepote postavili nemogoče moderne omare. O narodni noši človek ne govori rad ker so vse lepote peč, avb, kožuhov pregnane. Ker ni bilo narodne zavednosti in spoštovanja do samega sebe, zato se je toliko tega zničilo in rametalo. Danes prebuja. Mladina zlasti: dijaštvo, fantje, dekleta.

Državna zavednost.

Zgled naša mobilizacija. Srbski častnik: Momci, zakaj ste slabe volje? Saj boste branili svojo zemljo, svojo slovensko zemljo. Kako so srbski vojaki sprejemali puške! Zgled Finci: ribiči in drvarji visokosolci. (Povedal Salvini.)

Prosveta naj je visoka šola, ponavljam: šola, ne pa sam teater in še nekaj postavljanja pri kakem taboru. Tri svetinje imamo: vero, narod, domovino. Če so nam te deveta skrb, potem smo se izkoreninili, potem je bankrot neizbežen. Kar so naši očetje v trudu in znoju zorali in vsejali, naj nam bo sveto. Zgrabimo z veseljem za plug in na delo! Osvoji nas državno lahko kaka močna velesila, narodno nas ne bo zatrla; če bomo hoteli res živeti svoje kulturno življenje, ga tudi bomo. Pogin kulturnega in še celo katoliškega naroda bi bil samomor. (Irci so vse izgubili: jezik, posestva, samostojnost, pa so se preborili skozi 400 let do nove svobode svojega naroda.)

Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti!

DRUŽINA, CERKEV IN ŠOLA:

V NJIH SE MORA GOJITI NARODNA IN DRŽAVNA ZAVEST. POSEBNO PA ŠE DRUŽINA MORA BITI CELICA NARODNE IN DRŽAVNE VZGOJE

Pravilnik o gasilski službi pri pasivni brambi

(To je 4. del pravilnika o tehnični službi. Za nas gasilce je ta del pravilnika posebno važen, zato ga najprej objavljamo.)

1. O napadih radi povzročitve požara in o vžigalnih bombah vobče.

1. Nevarnost požara je v vojnem času mnogo večja kot v mirnem času, ker skuša tedaj tudi sovražnik povzročiti čim več požarov, posebno na objektih, važnih za naše državne in narodne interese in občutljivih za požar. Ta občutljivost objektov in njihova narava kakor tudi njih obsežnost nalagajo glede na vojne okoliščine že v miru ojačenje gasilskih organizacij in njihovih materialnih sredstev po vsej državi. Zato je od priprav, izvršenih v miru, odvisno uspešno preprečevanje in gašenje požarov tudi v vojnem času. V zvezi s tem je neogibno potrebno, da se že v mirnem času najvestneje prouče vsi ukrepi glede organizacije zaščite pred požari in da se pripravijo tudi materialna sredstva, ki jih je treba stalno dopolnjevati po razvoju tehnike, kemije in taktike zračnih napadov.

2. Najpogostejše povzročijo požare v vojnem času letala z vžigalnimi bobami. Te bombe so navadno težke od 200 g do 10 kg, izjemoma pa tudi več, in jih more tako eno letalo nositi veliko število.

Teh bomb sta dve vrsti, namreč »fosforne«, ki so napolnjene z zmesjo fosfornih spojin, in »termitske«, ki so napolnjene s termitom, t. j. z zmesjo oksida in železa ali aluminija z magnezijo.

Če je plašč termitske bombe iz elektrona (zgorljiva zlitina z več ko 90 % magnezija, ostanek pa iz aluminija, cinka in mangana, ki se dá zelo težko pogasiti), imenujemo tako bombo »elektron-termitsko bombo«.

Čas gorenja teh bomb je odvisen od njihove velikosti; male bombe gore 3 do 5 minut, večje pa več, celo po nekoliko ur. Tedaj razvijajo pri zgorevanju temperaturo 2000 do 3000° C in jih je težko pogasiti.

3. Vržene iz letala dobivajo te bombe precej veliko udarno silo, posebno večje bombe 10 do 12 kg prebijajo strehe posameznih zgradb in objektov in ko se razpočijo, razmetavajo naokrog razžarjeno snov.

Te bombe niso nevarne samo za naseljene kraje, temveč tudi za gozdove, zoreče poseve itd. Za te poslednje so pripravnejše male bombe, ker je teh lahko na enem letalu več in morejo zato zasuti večji prostor, na katerega so vržene (sl. 1*). Večje bombe pa zanesljiveje prebijajo strehe hiš, se dajo teže odstraniti in pogasiti.

Poleg tega lahko povzročijo požar tudi rušilne bombe kot posredna vžigalna sredstva, ker razvijajo tudi te bombe visoko temperaturo, ki more vneti lahko gorljiv material. Slednjič lahko nastane požar posredno tudi s porušitvijo napeljav za razsvetljavo in kurjavo.

4. Vžigalne zmesi se mečejo iz zrakoplovov z raznimi napravami in bombami. V bombah je vžigalna snov lahko pomešana tudi z bojnimistrupi in eksplozivi. Najbolj znana taka zmes je iz nafte z bencinom in

* Ker iz tehničnih vzrokov ni bilo mogoče objaviti v »Službenih novinah« slik, ki spadajo k temu pravilniku, se objavijo v posebni knjižici in razdelijo med vse ustanove in urade. — »Gasilec« je slike že deloma objavil v 10.—12. številki l. 1938. in 1.—3. številki 1939. pri »Navodilih za preprečevanje in gašenje požarov«.

petrolejem; potem raztopina iz rumenega fosforja in žveplenega ogljika, razredčena z veliko količino terpentina; zmes olja iz premoga z benzinom itd.

2. Načrt zaščite pred požarom.

1. Da bi mogla biti zaščita pred požarom uspešna in da bi se dobile od priprav v mirni dobi čim večje koristi v vojni, so krajevni pododbori za gasilsko službo in izvršilni gasilski organi dolžni, da v času miru izdelajo *načrt zaščite pred požarom*.

Ta načrt se mora izdelati najprej za zaščito posameznih naseljenih krajev, nato pa celotnih ozemelj — občinskih, sreskih in banovinskih.

2. Kot osnova za izdelavo načrta zaščite kakega naseljenega kraja ali ozemlja pred požarom v vojni mora služiti mirnodobni načrt zaščite posameznega kraja ali ozemlja pred požarom, ker se služba obrambe pred požarom, zlasti v primeru sovražnikovega napada iz zraka, ne more uspešno improvizirati. Razlika med mirnodobnim in vojnim načrtom zaščite pred požarom bodi samo tolikšna, kolikor se razlikujeta mirnodobna in vojna organizacija po svojem obsegu in po sredstvih, s katerimi razpolagata.

3. Načrt zaščite določenega kraja kakor tudi ozemlja pred požarom je skladno s členom 19. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi sestavni del splošne organizacije in načrta zaščite tega kraja (ozemlja) za primer sovražnikovega napada iz zraka.

Dela z izdelavo tega načrta so zelo razsežna in zato se je treba lotiti tega dela takoj in se potruditi, da se čimprej dovrši. To tembolj, ker je načrt za zaščito posameznega kraja pred požarom potreben tudi v mirnem času, ko prav tako obstoji nevarnost požara. Zaradi tega je potrebno, da se že v miru prouče vsa vprašanja, ki vplivajo na zaščito pred požarom in da se za to pripravijo osebe in sredstva, priprave, orodje itd.

4. Izdelava načrta spada v skladu s členom 16., točka 7., uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi v pristojnost krajevnega odbora oziroma pododborja za gasilsko službo ob sodelovanju obstoječih gasilskih organizacij.

Na podstavi tega načrta se izdajajo potrebna navodila in odredbe za izvedbo zaščite pred požarom.

5. Po krajevnih okoliščinah izdajajo pristojni organi krajevne gasilske službe, uprave industrijskih in drugih podjetij, načelniki železniških postaj itd. posebna navodila, opomnike in naredbe za svoje gasilsko osebje, ga seznanjajo z dolžnostmi in vodijo potrebne vaje.

6. Na podstavi teh posebnih načrtov za dela posameznih gasilskih edinic se izdelata *splošni načrt* za vzajemno pomoč vseh gasilskih edinic, in to:

- a) v vsaki občini, kjer je več gasilskih edinic, za vse občinsko ozemlje;
- b) v vsakem srezu za vse občine na ozemlju tistega sreza; in
- c) pri banskih upravah za vse banovinsko ozemlje, kolikor se more tudi tu z motoriziranimi gasilskimi edinicami oskrbeti vzajemna pomoč.

7. Načrt zaščite pred požarom mora vsebovati:

- a) ukrepe in sredstva za preprečevanje in gašenje požarov;
- b) način nabavljanja teh sredstev;

- c) ureditev službe za opazovanje in javljanje požarov;
- č) gasilske edinice — organizacijo in dopolnjevanje z osebjem in materialom;
- d) razvrščanje in hrambo gasilskih sredstev;
- e) opravljanje vaj in obveščanje ter pouk občinstva radi preprečevanja požarov in ustvarjanja požarne discipline.

8. Zaščita pred požarom v vojni se opira torej na dobro urejeno zaščito pred požarom v miru. S službo zaščite pred požarom pa je treba razumeti vrsto ukrepov, ki se odredajo predvsem zato, *da se prepreči nastanek požara*, potem pa tudi, *da se že nastali požar pogasi v najkrajšem času*. Težavnost tega problema v vojnem času pa je v tem, da se pojavlja tedaj sočasno zelo veliko število požarov. Ker redna gasilska organizacija, tudi najboljše urejena in opremljena, ne bo mogla biti kos vsem požarom, bi mogle nastati katastrofalne posledice.

Da se odpravi ta nevarnost, je treba izdelati za čas vojne organizacijo zaščite pred požarom v najširših izmerah.

9. Taka organizacija zaščite pred požarom mora obsegati:

- a) službo preprečevanja požarov in
- b) službo gašenja požarov.

Namen službe preprečevanja požarov je, da se prepreči nastanek požarov, če pa je požar nastal, onemogočiti, da bi se širil. Ta služba je v odrejanju ukrepov in pripravljanju potrebnih sredstev, da se odvrne vsaka nevarnost požara, če pa je požar nastal, da se takoj zapazi in pogasi s *sredstvi preventivne obrambe*. Zato je ta služba zelo važna, da, skoraj važnejša nego služba gašenja požarov.

Služba gašenja požarov pa je v pripravljanju posebno izkušenega osebja in specialnih sredstev za gašenje požarov, ki bi jih s preventivnimi sredstvi ne bilo mogoče pogasiti v začetku.

3. Ukrepi in sredstva za preprečevanje požarov.

1. Čedalje večja nevarnost požara ob zračnih napadih mora odslej vplivati tudi na način gradnje naseljenih krajev. Radi omejevanja požarov v vojni bo zelo potrebno in koristno preiti od dosedanjega skupinskega ali blokovnega sistema gradnje mest in naselij k nestrnjenemu načinu gradnje mest, t. j. da bodo posamezne zgradbe ali velike stavbe ločene po vrtovih ali sadovnjakih.

Krajevna oblastva, gradbena podjetja pa tudi lastniki zgradb morajo odslej ob gradnji upoštevati tudi te razloge poleg koristi, ki jih daje nestrnjenost tudi v zdravstvenem pogledu.

2. K ukrepom in sredstvom preventivne obrambe pred požarom spada tudi izvršitev vseh določb zakonov in drugih predpisov, ki se nanašajo na ukrepe preventivne obrambe za zavarovanje vseh vrst zgradb pred požarom.

Najvažnejši ukrepi preventivne obrambe so:

a) Strehe je treba postavljati kar le moči strme, da morejo vžigalne bombe zdrkniti ob njih; strešne konstrukcije druge oblike pa je treba tako ojačiti, da se prepreči preboj strehe; vso strešno konstrukcijo je treba po možnosti izdelati iz negorljivega gradiva; vse lesene dele strešne konstrukcije je treba zato impregnirati s sredstvi, odpornimi proti ognju, ali jih vsaj premazati s takim sredstvom (sl. 2 in 3).

b) Zgradbe, ki pokrivajo velike površine, je treba razdeliti s požarnimi zidovi nekoliko nad strešno konstrukcijo, da bi se požar, ki bi zajel material v enem delu, ne mogel razširiti na material, ki je na sosednem delu zgradbe.

Požarne zidove je treba izdelovati po določbah gradbenega zakona, ki se glasi v tem delu:

»Požarni zidovi, ki se morajo napraviti na čelni strani ob sosednjih zgradbah ali v dolgih zgradbah, morajo biti v medsebojni razdalji 30 m sezidani 30 cm nad strešno površino. Vsaka zgradba mora imeti posebne požarne zidove v debelini ene opeke. V teh zidovih ne sme biti noben leseni del zunanji površini bližji kot 20 cm.«

c) Vsa vrata na podstrešju morajo biti izdelana iz kovine oziroma iz neizgorljivega materiala. Pregrade iz letev na podstrešju je treba nadomestiti z žičnimi mrežami ali z neizgorljivimi zidovi iz mavca, eternita in sličnega. Podstrešni tlak ne sme biti iz vnetljivega materiala, a tudi ne iz asfalta, ker se tudi ta lahko vname pod učinkom vžigalnih bomb (sl. 4 in 5).

č) Priporoča se, da se pokrije podstrešni tlak, ki ni odporen proti ognju, s plastjo peska ali gline nekoliko centimetrov na debelo. To je treba napraviti sporazumno z gradbenim strokovnjakom, da se ne bi preobremenila vsa gradbena konstrukcija.

d) Kjer se uporabljajo posamezni deli podstrešnih prostorov za druge namene (stanovanja, ateljeje in temu podobno), je treba te graditi iz neizgorljivega materiala (zidove in tlak), tako da se na njih nastali požar ne more širiti po podstrešju in zajeti strešno in podstrešno konstrukcijo. Pred morebitno nevarnostjo zračnega napada je treba iz takih oddelkov odnesti vse pohištvo (sl. 6).

e) Izgubiti se ne sme iz vida, da je nevarnost širjenja požara po učinku vžigalnih bomb večja v višjih nadstropjih in da se postopoma manjša proti nižjim. Zato so *preventivni ukrepi potrebni predvsem na podstrešjih*. Prvi ukrep preventivne obrambe mora biti odstranitev vseh lahko vnetljivih stvari s podstrešja (sl. 4 in 6).

Razen tega je treba odstraniti s podstrešja tudi vse, kar ni vnetljivo, kar pa bi moglo ovirati hiter in prost prehod in dohod na posamezna mesta na podstrešju (slika 4). To velja tudi za hodnike, vhode i. dr. (sl. 7 in 8).

f) Pred vhodom na podstrešje kakor tudi na podstrešju samem je treba na pripravnih mestih hraniti material in orodje, s katerim se more lokalizirati ali tudi povsem zadušiti učinek vžigalne bombe. Sem spadajo pesek, orodje za posipanje (razmetavanje) peska, posoda za vodo, aparati za gašenje začetnih požarov s kemijskimi sredstvi, voda itd. (sl. 9).

g) Če ima zgradba vodovod, je treba nabaviti gumijasto cev zadostne dolžine z brizgalko in holandci, pipo v kuhinji in na umivalniku pa tako urediti, da se dá nanjo cev priključiti s holandcem. Pri večjih stanovanjih, delavnicah, garažah i. dr. je treba vzdati na primernih mestih tudi posebne notranje in zunanje hidrante, da je mogoče gasiti požar v vsej zgradbi (sl. 10, 11, 12 in 13).

h) Razen tega je treba pripraviti orodje in pribor za zapiranje vode ali svetilnega plina, da se izolirajo poškodovana mesta.

i) Pripraviti je treba sredstva za nadomestitev svetilnega plina za razsvetljavo in kuho, ker more ta plin eksplodirati.

j) V lahko vnetljivih zgradbah, če se morajo te uporabljati, je treba poskrbeti tudi potrebne izdatnejše ukrepe za varnost pred požarom.

k) V lokalih, kjer se hranijo lahko vnetljive snovi, morajo biti tla, stropi, vrata, okna in stopnice izdelani iz neizgorljivega gradiva.

l) V tovarnah in delavnicah, ki delajo z lahko vnetljivim materialom, je izdati posebne pripravljalne ukrepe, ki naj ustrezajo tem posebnim razmeram in dandanašnjim nevarnostim požara v vojni.

m) Namestitev in hramba lahko vnetljivih snovi v prostorih s svetliščem, dvoriščih in na ulicah v bližini zgradb, posebno pa pod okni, sta nastrože prepovedani. Prav tako morajo biti hodniki in vsi prehodi vedno docela prosti, zlasti pa ob času zračnih napadov (sl. 7 in 8).

4. Organizacija za preprečevanje začetka požara.

1. V vsaki zgradbi mora eden od stanovalcev prevzeti z odgovornostjo dolžnost, da bo skrbel za varnost zgradbe pred požarom. Predvsem mora biti to lastnik ali upravitelj hiše. Ta se mora potruditi, da se store vsi ukrepi preventivne obrambe. Če pa ob dejanskem napadu pade vžigalna bomba na zgradbo ali v njeno območje, mora ta oseba s pomočjo ostalih stanovalcev *napraviti bombo nenevarno s tem, da jo vrže na ulico, na dvorišče ali tja, kjer ni vnetljivih predmetov ali materiala.*

2. Po velikosti zgradbe je treba dati tej osebi tudi enega ali več pomočnikov. Te osebe so *oddelek hišne zaščite in prve pomoči*. Radi morebitne zamenjave posameznih oseb ali vsega tega oddelka je treba poskrbeti tudi za potrebno število oseb kot rezervo.

3. Bistvo osebju hišne gasilne organizacije poverjenega dela je v mirnodobnih pripravah, da se odstranijo možnosti, ki pospešujejo požar. Ko gre pa zares, morajo gasilci vreči ali odstraniti vžgano bombo do kraja, kjer ne more biti nevarna, dokler ne zgori, ali pa jo zasuti s suhim peskom, eventualno pa tudi z zemljo, kjer tudi zgori, a ne more razprševati isker, s katerimi bi vžigala okolne predmete. Ko bomba zgori, je treba njene ostanke hladiti z vodo, fosfornim bombam pa dodati tudi modro galico. Predmeti, ki bi se morebiti vneli, se gasijo z vodo.

Fosforne bombe se gasijo z velikimi količinami vode; termitske bombe pa se ne morejo gasiti z vodo. S škropilom-metlo, ovito z mokro krpo, se povlažijo mesta, kamor pade iskra, da ne nastane požar.

V vseh teh primerih se lahko doseže uspeh pri majhnih bombah, pri večjih pa znatno težje, a še to z združenim delom večjega števila gasilcev. Res pa je tudi, da so večje vžigalne bombe mnogo redkejše.

4. Osebna oprema osebja oddelka hišne zaščite in prve pomoči mora biti naslednja:

a) *Za vse osebe:* primerna, močnejša obleka; kombinezon iz močne lanene tkanine ali obleka iz azbesta, t. j. nevnetljive tkanine (sl. 14; gasilci obdrže tudi svojo obleko); šlem, torbica, v njej pločevinasta škatla s približno 200 g klorovega apna; barvasti naočniki za zaščito oči pred svetlobo velikih vžganih bomb; po dva zavoja za prvo pomoč; 100 g alkalične masti; milo; maska za zaščito pred bojnimi strupi; gasilski pas s sekirico; električna žepna svetilka; čutarica in rezervno cedilo za masko.

b) *Za določeno število osebja*: zaščitna obleka za delo v zastrupljenih prostorih, piščalke na vrveci, pripravne za uporabo pri nadeti maski, vrv za reševanje, po potrebi tudi specialna maska (sl. 15).

c) *Za ženske*: hlače, rute za na glavo, zavezane tako, da ne ovirajo nadevanja maske za zaščito pred bojnimi strupi, in ostala oprema, navedena pod a) oziroma pod b).

5. Sredstva za delo oddelka hišne zaščite in prve pomoči so: rovače, lopate, vedra in železne kljuke, greblje za izmetavanje ali odstranjevanje vžigalnih bomb, suh pesek kot prvo in najvažnejše sredstvo; nato čim več vode v kadeh, sodih in čebrih, vedrih in podobno (na vodovod se ni zanašati, zato pa je treba imeti vodnjake kot rezervo) in druga sredstva, kakor so škropila, večji in manjši aparati za gašenje začetnih požarov z vodo, kemičnimi tekočinami, suhimi snovmi, plini, peno ali drugimi sredstvi. Vrsto in velikost teh aparatov je izbrati po zgradbi in po možnostih za nastanek požara v zgradbi in njeni okolici (sl. 16 in 24).

Priporočljivo je, da imajo stanovalci v nadstropjih montirano vrv za svoje reševanje (sl. 25).

Ta preventivna sredstva je treba postaviti na primerna zavarovana mesta, tako da so lahko dostopna.

6. Tudi spriči vseh preventivnih ukrepov pa ni vselej mogoče preprečiti nastanek požara. Za take primere je potrebno, da se oddelki hišne zaščite in prve pomoči *iz več hiš ali iz vrste hiš združijo med seboj v eno organizacijo blokovne, rajonske zaščite in prve pomoči*. Taka organizacija mora imeti na primernem kraju tudi skupno skladišče s pripravami, orodjem in priborom po okoliščinah bloka ali rajona, kakor n. pr.: 1 nastavek za hidrant s ključem, 1 ročnik z zadostno dolžino cevi, lestve ustrezajoče dolžine (sl. 27 do 37), 1 do 2 mali ročni črpalki, eventualno malo prenosno motorno črpalko, 4 vedra za vodo, 2 lopatici, 2 ozki sekirici, 2 kopači (krampa), 2 sekiri, 1 žago, 2 do 3 ročne gasilne aparate, 1 škropilo, 2 vrvi, 2 svetilki, 5 do 10 kg klorovega apna, 1 do 2 kg sode bikarbone in drugo, kar je morda še potrebno; specialno masko (sl. 15), sredstva za prvo pomoč ob nezgodah, kakor sanitetno torbo, oživiljalni aparat ali aparat za umetno dihanje (pulmotor), 1 ali 2 ročni dvokolnici, bolničarska nosila itd.

7. Organizacija te službe mora biti sposobna, da tudi sama ukroti požar, če bi iz katerih koli vzrokov izostala javna pomoč, ki jo daje krajevni odbor (pododbor za gasilsko službo) po določbah uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi in po tem pravilniku. Če se zgradba nikakor ne dá rešiti, naj pogori. Treba pa je preprečiti, da bi požar zajel in poškodoval tudi sosedne zgradbe.

8. Vse osebje te blokovne, rajonske organizacije se mora izučiti v specialnih tečajih. Ob evakuaciji prebivalstva ostane tudi to osebje na svojem mestu kakor vse ostalo osebje, zaposleno pri katerem koli delu po uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi.

9. Ta organizacija se dopolnjuje z osebami, ki niso vojaški obvezniki, kakor tudi z ženskami, ki so sposobne za posamezne dolžnosti te organizacije v smislu člena 20. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi.

10. Na podoben način morajo organizirati to službo industrijska, rudarska, trgovska in druga podjetja, prometne in podobne ustanove, zavodi itd.

11. Državna, upravna in samoupravna oblastva organizirajo to službo pri svojih uradih kakor tudi pri podjetjih, zavodih, ustanovah itd. s svojim osebjem in po naravi dela in po razmerah pri teh uradih.

12. Tu ni moči navesti vse mogoče okoliščine in pogoje za zaščito pred požarom. To spada v posebne požarno-policijske predpise, s katerimi se morajo seznaniti pododbori za gasilsko službo oziroma gasilski organi v krajevnih ali drugih odborih, da po razvoju tehnike in nastalih potrebah izpopolnijo spredaj navedene določbe z nadrobnimi navodili in odredbami, ki bodo mogle zagotoviti uspešno delo.

5. Služba opazovanja in javljanja požara.

To službo uravnava sporazumno pododbor za organizacijo javljanja nevarnosti zračnih napadov in pododbor za gasilsko službo, v manjših krajih pa eden od članov krajevnega odbora, ki ga določi predsednik krajevnega odbora po členu 16., točkah 2. in 7. in členu 17. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi.

6. Ukrepi in sredstva za gašenje požara.

1. Kadar kljub vsem preventivnim ukrepom nastane požar takega obsega, da ga ni mogoče pogasiti z osebjem in sredstvi preventivne obrambe, nastane potreba po intervenciji javne gasilske edinice. Da bi mogle gasilske edinice učinkovito pomagati, morajo imeti zadostno število dobro izvežbanega osebja tudi za izredne vojne razmere kakor tudi potrebne gasilne priprave in pribor, ki morajo biti razvrščeni po določenem načrtu, z zadostno količino vode, ki mora tudi biti na ustreznih mestih, tako da je vedno mogoče lahko in hitro priti do nje.

2. Organizacija zaščite pred požarom bo zadovoljiva šele tedaj, če se bodo upoštevali vsi potrebni elementi, ki so: dobre, zadostne in sodobne priprave, zadostno število izvežbanega osebja, izkušeni in dobri starešine, dobro organizirana služba opazovanja, javljanja in alarmiranja in zanesljiva oskrba z vodo. Vsi ti elementi morajo biti v pravilnem medsebojnem razmerju; vprašanju vode pa je posvečati največjo skrb, zlasti v primerih, ko so potrebni strokovnjaški ukrepi, da se reši to vprašanje. Kjer je v vsakem letnem času dovolj vode za gašenje požarov, je treba napraviti samo dohode do vode in urediti prostore za črpanje tako, da se morejo črpalne cevi brez vsake zapreke spustiti v vodo.

3. Če ni dovolj vode za gašenje požarov, je treba napeljati vodo v nalašč napravljene, dovolj velike rezervoarje, ki se polnijo z deževnico, z vodo iz vodovoda, vodnjaka in podobno.

Tudi ti rezervoarji morajo biti z vseh strani dostopni. Onemogočiti je treba, da bi voda v njih zamrznila; zato jih je treba graditi pod zemljo. Prostornina takih rezervoarjev mora biti tolikšna, da se rezervoar ne more izprazniti v dveh do treh urah.

4. Vodovod mora imeti tolikšno zmogljivost, da morejo delovati obenem po tri do štiri črpalke po tri ure in da načrpa vsaka na minuto 900 do 1200 l vode. To je približni maksimum za naše potrebe in razmere.

5. Glavne vodovodne cevi je treba spustiti globlje v zemljo in jih na dobro znanih vhodnih, izhodnih in razdelilnih mestih eventualno pokriti tudi s ploščami iz ojačenega betona pod plastjo zemlje najmanj 50 cm.

Od zidov zgradb morajo biti oddaljene najmanj 4 metre, medsebojni razmak hidrantov pa mora biti okrog 100 m.

6. Na stranskih mrežah je treba izdelati večje število jaškov za prekinitev vode v porušenih delih vodovoda in hišnih napeljav.

Stranske vodovodne cevi je treba na znamenje nevarnosti iz zraka takoj zapreti.

7. V krajih in okoliših (rajonih), ki so požarom bolj izpostavljeni, se ni zanašati samo na vodovod, čeprav obstoji in ima dovolj vode. Napraviti je treba tudi umetne podzemne ali odprte rezervoarje in jih maskirati, dalje vodnjake, manjše rezervoarje na podstrešjih in temu podobno. Pri industrijskih podjetjih, zavodih, ustanovah itd. je treba posevčati temu vprašanju največjo skrb.

7. Razdelitev krajev na rajone, gasilske edinice, njihova organizacija in izpopolnjevanje z osebjem.

1. Ob gašenju vsakega požara je ena najnujnejših potreb vzdrževanje reda in porazdelitev dela in dolžnosti. V vojnem času, ko so mogoči največji požari tako po številu kakor po izmerah, se ta potreba posebno pokaže. V ta namen je že v miru prvo vprašanje, ki ga je treba rešiti, razdelitev vsakega kraja, občine, sreza, pa tudi banovine na požarne rajone. Kolikor pravilnejša je v tem smislu razdelitev in kolikor boljši je red, zlasti v posameznih krajih in občinah, toliko večji uspeh se sme pričakovati pri gašenju požara.

2. Način gašenja požara in sredstva za gašenje so lahko najraznovrstnejši in terjajo pogostne vaje, razmišljanje in zasledovanje novih tehničnih izumov v gasilne namene. Pristojni organi morajo dajati o tem potrebna navodila in potrebne naredbe.

3. Večje občine se delijo na potrebno število gasilnih rajonov. V teh rajonih ustanovi gasilska edinica — četa ali oddelek — povsod po eno gasilsko postajo. Koliko požarnih rajonov bodi v kakem kraju, zavisi od dejavne sposobnosti vse gasilske edinice, od njene opreme kakor tudi od terenskih in prometnih razmer v tisti občini.

4. Obstoječe gasilske organizacije nadaljujejo svoje delo z osebjem, ki ni v vojaški obveznosti ali ki je oproščeno po določbah uredbe o oprostitvi mož od vojaške službe.

5. Po nastali potrebi se izpopolnjujejo obstoječe in sestavljajo tudi nove gasilske edinice v skladu z načrtom zaščite posameznega kraja ali ozemlja pred požarom.

6. Potrebno število strokovnega gasilskega osebja v posameznih krajih in edinicah se določa po teh-le načelih:

a) V vsakem naseljenem kraju s 3000 do 5000 prebivalci bodi po ena gasilska četa, ki naj sestoji: iz dveh gasilskih oddelkov in enega pomožnega oddelka iste jakosti za pomožne službe pri gasilski četi, in sicer za kemijsko službo ali bojne strupe, za sanitetno službo itd. Glede na naravo poslov, ki so določeni za osebje pomožnega oddelka gasilske čete, se sestavi pomožni oddelek lahko tudi iz mladeničev od 18. do 20. leta starosti.

b) V krajih, ki imajo do 1000 prebivalcev, se sestavi po en gasilski oddelek, v krajih z 2000 prebivalci po dva gasilska oddelka, v krajih od 3000 do 5000 prebivalcev pa kakor je bilo povedano zgoraj pod a).

c) V krajih, ki imajo več ko 5000 prebivalcev, je treba sestaviti na vsakih novo začetih 10.000 prebivalcev še po en gasilski oddelek, pri čemer naj se za vsaka dva nova gasilska oddelka sestavi še po en pomožni oddelek, ki naj sestavljajo gasilsko četo. N. pr.: kraj z 28.000 prebivalci sestavi 1 gasilsko četo za prvih 5000 prebivalcev, za ostalih 23.000 pa sestavi 3 gasilske in 1 pomožni oddelek, torej skupaj 5 gasilskih oddelkov in 2 pomožna oddelka, t. j. 2 gasilski četi in 1 samostojni gasilski oddelek.

Odstopki od tega so dopustni samo zaradi posebnih okoliščin v posameznih krajih, o čemer odloča predsednik krajevnega odbora.

7. Radi organizacije zaščite pred požarom v vsakem kraju ali v vsakem delu ozemlja je treba računati enakomerno z vsemi obstoječimi *javnimi in privatnimi* gasilskimi edinicami, ki so sedaj na tistem ozemlju. Tudi glede mirnodobnih pripravljalnih poslov kakor tudi pri stvarnem delu za zaščito prebivalstva pred požarom v vojni *ni med tema dvema organizacijama nobene razlike* in veljajo za obe enako člen 24. in vsi ostali členi uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi.

8. Kolikor je obstoječe gasilstvo danes nezadostno ali preslabo, da bi izvedlo vojno organizacijo zaščite pred požarom, se je treba potruditi, da se čimprej sestavijo gasilske čete po zakonu o organizaciji gasilstva, uredbi o zaščiti pred zračnimi napadi in tem pravilniku, ker je sedaj sestavljeno gasilstvo osnova za sestavo gasilstva v vojni. Zato je treba nove gasilske edince sestavljati po stvarni potrebi in po namenu, kateremu naj služi gasilstvo tudi po tem pravilniku.

9. Tudi razvid obveznikov vseh vojnih gasilskih čet — po oddelkih — z vso materialno opremo, ki pripada posameznim četam, vodijo starešine mirnodobnih gasilskih čet oziroma samostojnih oddelkov in skrbijo za njihovo hrambo in vzdrževanje v pravilnem stanju.

10. Pododbor za gasilsko službo oziroma krajevni odbor skrbi tudi za nabavo vse opreme in ima nadzorstvo nad njeno hrambo kakor skrbi tudi za to, da se vrše vaje za pouk vojnih gasilskih čet. Prav tako skrbi tudi za čim tesnejše sodelovanje vseh gasilskih edinic v kraju, srezu ali banovini, da bi se moglo več samostojnih čet združiti in složno delovati tudi ob najtežjih okoliščinah, kakršne utegnejo nastopiti v vojni.

V zvezi s tem bodo ti pododbori oziroma odbori združili zaščito pred požarom z zaščito pred napadi iz zraka.

11. Po spredaj navedenem je treba posvečati posebno skrb tudi vprašanju, kako dopolnjevati z osebjem gasilske edince za vojno. Pri tem je imeti na umu, da morajo biti ob mobilizaciji in v vojni vse gasilske edince takoj pripravljene za svoje delo. Odhod posameznih članov gasilskih edinic v vojaško službo ne sme biti povod za oslabitev teh edinic, še manj pa, da bi se s tem zmanjšala varnost pred požarom.

12. Zato je treba sprejemati v vojne gasilske vrste predvsem osebe, ki niso vojni obvezniki, a so sposobni za gasilsko službo. Takih mož je moči najti nekaj odstotkov tudi med tistimi, ki so označeni za nesposobne za vojaško službo, pa tudi med tistimi, ki niso vojni obvezniki, ker so že nad 50 let stari ali pa imajo šele 18 do 20 let.

13. Ostalo gasilsko osebje se oprošča od vojaške službe v vojni po določbah uredbe o oprostitvi mož od vojaške službe in člena 18., točke 8., uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi.

14. To predlaga predsednik banovinskega odbora za vso banovino s podatki iz načrta zaščite pred napadi iz zraka. Podatki pri tem naj vsebujejo: število sestavljenih gasilskih čet po krajih in po številu prebivalcev in samostojnih važnih podjetij v vsakem kraju kakor tudi število obveznikov, za katere se zahteva oprostitev s potrebno obrazložitvijo. Predlogi se dostavljajo preko pristojnega komandanta armijskega oblastva državnobrambnemu inspektoratu — ko se priskrbi mnenje komandantov divizijskih oblastev in vojaških okrožij, kolikor se katerega tiče. Pri izdelavi predloga za oprostitev gasilskega osebja od vojaške službe je treba imeti na umu določbe drugega odstavka člena 47. uredbe o državnobrambnem inspektoratu kakor tudi točke 4. člena 19. uredbe o oprostitvi mož od vojaške službe, ker se načeloma oprashaajo člani gasilskih organizacij samo tedaj, če jih ni mogoče nadomestiti z drugimi osebami izven obveznosti pri oboroženi vojaški sili.

8. Oprema gasilskih edinic.

1. Oprema gasilskih edinic ne more biti enaka v vseh krajih, podjetjih, zavodih, tudi ne v vseh edinicah istega kraja ali podjetja, ker je to odvisno od krajevnih razmer, ki se jim mora prilagajevati tudi gasilska služba.

2. Vrsta in količina gasilske opreme posameznih edinic se morata določati po priloženem pregledu in spredaj omenjenih razmerah posameznih krajev, rajonov ali podjetij.

3. Za najboljčutljivejše dele opreme, kakršni so črpalke, cevi in podobno, mora imeti vsaka gasilska edinica zadostno število rezervnih delov.

4. Vasi in manjši naseljeni kraji morajo imeti zadostno količino orodja in pribora za lokaliziranje požarov v gozdovih in na posevkih, ker je pri teh lokaliziranje požara glavni, največkrat pa tudi edini način požarne obrambe. Ta sredstva so dolžni nabaviti lastniki oziroma pristojna krajevna oblastva po navodilih krajevnih odborov ali pododborov za gasilsko službo. Ti morajo izdelati tudi navodilo za delo v takih okoliščinah.

5. Osebna oprema gasilcev se popolnjuje z maskami in zaščitnimi sredstvi (obleko i. dr.) proti bojnim strupom in s po enim obvezilnim zavojem za rane za vsakega gasilca. Razen tega mora imeti vsaka gasilska četa in vsak samostojni gasilski oddelek tudi po ena bolničarska nosila.

9. Nabava, porazdelitev in hramba opreme.

Potrebne gasilske priprave se nabavljajo, razdeljujejo in hranijo po vnaprej določenem načrtu zaščite pred požarom. Ta načrt izdelajo pododbori za gasilsko službo; kjer pa ni razdelitve na pododbore, izdelata načrt krajevni odbor oziroma tisti njegov član, ki je za to službo posebej določen. Ti nabavljajo tudi vso opremo za vse gasilske čete ali oddelke v kraju in nadzirajo hrambo te opreme kakor tudi njeno uporabo za pouk in vaje vpisanih obveznikov gasilskih čet in oddelkov. Hramba te opreme spada v dolžnost mirnodobnih javnih in privatnih edinic, kakor je to na vedeno v oddelku 7., točka 9. in 10. tega dela pravilnika.

10. Sestava načrta zaščite pred požarom, voditev seznamov obveznikov in izdelava opomnika.

1. Ta načrt mora v zvezi s tem, kar je navedeno v oddelku 2., vsebovati:

a) situacijski načrt, karto ali skico kraja z vsem gasilskim rajonom, za katerega se izdeluje načrt zaščite;

b) namestitev oddelka ali čete v njunem rajonu. To mesto mora biti v zaklonišču ali pa mora biti zaklonišče v bližini, v neposredni bližini pa morajo biti tudi gasilske priprave;

c) namestitev vojne opreme gasilske edinice — čete ali samostojnega oddelka — mora biti na najpripravljenem kraju v rajonu, da se more od tam kar moči hitro priti do vsakega dela ali kraja v rajonu;

č) poimenski seznam oddelka ali čete po oddelkih z vpisanim skupnim osebjem, s katerim se mirnodobna gasilska edinicca popolnjuje do vojne jakosti.

2. Pri tem je treba imeti na umu:

a) da se gasilske edinicce popolnjujejo z obvezniki iz najbližje okolice ali iz rajona edinicce;

b) da je jemati obveznike državne obrambe iz občinskih registrov predvsem izmed tistih oseb, ki niso sposobne za vojne obveznike niti za službo v vojski;

c) da je vsaka oseba, ki ni vojni obveznik, obveznik državne obrambe in da se mora kot taka voditi v registru vojaškega oddelka mestnega poglavarstva ali občine bodisi kot uvrščen ali neuvrščen;

č) v razvid ne pridejo tisti obvezniki državne obrambe, ki so prekoračili 65. leto starosti, razen če tudi po tej dobi sami v to privolijo ali zahtevajo, da jih vodijo v neki edinicci državne obrambe. Prav tako ostanejo izven razvida tudi tisti obvezniki, mlajši od 65 let, ki izjavijo, da niso sposobni za nobeno službo niti v državni obrambi (ali da niso sposobni za službo, za katero so določeni) in se to zdravniško-komisijsko ugotovi.

Kot neuvrščeni obvezniki državne obrambe se vodijo tisti obvezniki, za katere se zdravniško-komisijsko ugotovi, da niso sposobni za službo, za katero so določeni, a v drugi službi, za katero so sposobni, ni praznih mest.

d) Vsak obveznik državne obrambe mora vedeti, za katero dolžnost ga vodijo v službi državne obrambe.

e) Nadrobnosti o tem glede vpisovanja obveznikov po edinicah državne obrambe za gasilsko in ostale tehnične službe, za kemijsko in sanitetno službo in za ostale socialne in administrativne službe in dolžnosti kakor tudi za zdravniško pregledovanje uravnavajo krajevni odbori. O možeh vodijo razvid vojaški oddelki mestnih poglavarstev ali občin, o ženskah pa ženske organizacije, kakor je povedano to v II. delu pravilnika.

3. Opomnik za delo gasilske edinicce, kamor spada:

a) prihod obveznikov ob mobilizaciji in prijava v službo;

b) normalno stanje edinicce v vojnem času; dežurstvo, kraj za hrambo obleke; delo ostalih obveznikov; način alarmiranja; postopek ob požaru; razne domneve, če se pojavi požar v raznih delih rajona; vrstni red gašenja po važnosti in občutljivosti posameznih rajonov; pogoji v teh

za hitrost razširjanja požara in za možnost gašenja ali lokaliziranja požara; postopek ob gašenju požara v tujem rajonu po nalogu predsednika pododbora za gasilsko službo ali predsednika krajevnega odbora; peri-odične vaje, kadar ni požara, kakor tudi drugo, kar bi bilo posebno potrebno.

4. Na podstavi tega načrta in ostalih mobilizacijskih priprav in poslov se uredijo vse službe v gasilski edinici, po potrebi pa se izdajajo tudi nadrobnejša navodila in nalogi.

11. Pouk in vaje gasilskega osebja.

Pouk in vaje gasilskega osebja v mirnem času se opravljajo po pravih gasilske službe, pouk vpisanega osebja za vojno pa se vrši po navodilih in zapovedih državnobrambnega inspektorata v obliki posebnih vaj ali ob priliki skupnih in splošnih vaj celokupne organizacije zaščite pred zračnimi napadi. Te vaje se izvajajo periodično tudi med vojno po potrebi in razmerah, kakršne bi tedaj bile, pri čemer je treba imeti na umu, da morajo, razen dežurnih, vsi drugi obvezniki gasilskih čet in oddelkov opravljati svoje redne posle in prav tako tudi obvezniki vseh ostalih strok zaščite pred zračnimi napadi.

12. Obveščanje in pouk občinstva.

1. Obveščanje in pouk občinstva radi ustvarjanja požarne discipline kakor tudi skupne zavedne discipline vsega prebivalstva pri opravljanju vseh dolžnosti ob zračnih napadih se vršita v tečajih, pri vajah, po radiu, s predavanji, dnevniki, propagandnimi brošurami itd. kakor tudi na posebnih vajah gasilskih edinic z vzornim gašenjem požarov raznih vrst.

2. To delo vodi krajevni odbor oziroma pododbor za gasilsko službo po členu 16., točki 7., uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi.

13. Razvid o opremi.

1. Izvrševanje vseh priprav za zaščito pred požarom nadzirajo in kontrolirajo organi krajevnega odbora oziroma pododbora po določbah člena 16., točki 7., v zvezi s členom 17. uredbe o zaščiti pred zračnimi napadi, upošteva tudi določbe zakona o organizaciji gasilstva in uredbe o službi državne obrambe pred požarom.

2. Pri organih, ki skrbijo za izvrševanje vseh priprav za zaščito pred požarom, t. j. pri krajevnih odborih oziroma pododborih za gasilsko službo in pri sedanjih javnih in privatnih gasilskih organizacijah se mora takoj osnovati knjiga vojne materialne opreme po obrazcu, po katerem se vodijo tudi drugi predmeti materialne narave pri tisti občini oziroma pri mestnem poglavarstvu.

3. Te knjige je razdeliti na dva dela: na prvi del za mirnodobno opremo in na drugi del samo za vojno gasilsko opremo.

4. V knjigah krajevnih odborov oziroma pododborov za gasilsko službo je v razporeditvi navesti, za katero četo je kateri del opreme določen.

5. Vsa nabavljena oprema se mora deliti po važnosti in občutljivosti posameznih delov mesta oziroma naseljenega kraja glede požara, upošte-

vaje, da je pa vendarle treba obdržati potrebno enakopravnost v stanju opreme pri vseh četah, ki se sestavljajo v tistem kraju.

6. Mirnodobna javna ali privatna gasilska edinica, ki sestavlja več vojnih gasilskih čet ali samostojnih oddelkov, vpiše v svojo knjigo opremo za vsako četo oziroma samostojni oddelek posebej.

14. Posebna navodila za primer vojne.

a) Za tovarne, zavode, rudnike in podobna podjetja.

1. Vojne aparate za gašenje požara je treba preskusiti in jih postaviti na njih mesto za uporabo, če že niso bili na svojem mestu.

2. Napraviti je treba skušnjo z vsem osebjem za zaščito pred požarom v zvezi tudi z drugimi službami zaščite.

3. Ugotoviti se morajo razmere glede vode in ostalih sredstev za gašenje požara.

4. Odstraniti je treba vse, kar olajšuje razvoj požara, kakor: vnetljive predmete, njih namestitve, razvrstitve itd.

b) Za skladišča vobče.

1. Ravnati se je treba po opomniku, v katerem je urejeno, kaj in kako je treba ukreniti z vsakim skladiščem posebej.

2. Za ukrepe glede državnih skladišč so pristojni in odgovorni državni organi-upravitelji in nakazovalci, glede privatnih skladišč pa njihovi lastniki, ki so prav tako po zakonu odgovorni (čl. 24. uredbe z zakonsko močjo o zaščiti pred zračnimi napadi), če sami niso ukrenili vsega, da bi ne nastala škoda zaradi požara ali pravočasne izpraznitve njihovega skladišča ali odprave imovine občega značaja.

3. V tem pogledu se lahko dá samo navodilo, naj se takoj, kjer to dovoljujejo okoliščine, material posameznih skladišč porazdeli v manjše količine in na več mest, če ni določena izpraznitev. To je posebne važnosti za lažje vnetljivi material.

4. Izvesti je maskiranje in kamufliranje.

5. Lahko vnetljivi material je treba takoj premestiti iz vagonских cistern v rezervoarje, najboljše v podzemeljske.

c) Za navadne ceste.

Dobro stanje navadnih cest je pogoj za uspešno zaščito pred požarom. To velja zlasti za vaške, občinske in banovinske ceste, na katerih so pogosto leseni mostovi in podvozi, ki so lahko vnetljivi in se tudi lahko pokvarijo in s tem onemogočijo hiter promet, kakršen je ob požaru posebno potreben. Zato je treba v vojnem času, ko so nevarnosti požara velike, posvetiti posebno skrb varovanju in vzdrževanju občutljivih objektov na vseh cestah, ker mora biti tedaj promet v vse smeri mogoč in hiter.

č) Za železniške komunikacije.

1. Uspeh v gašenju požara pri železniških komunikacijah in objektih na njih je odvisen od izvedenih priprav za gašenje požarov in od organizacije te službe.

2. V ta namen je neogibno potrebno:

a) proučiti najsmotnejši način zaščite pred požarom objektov okrog železniških postaj, zlasti če so ti objekti izdelani iz lesa, kakor je to

najpogostejše pri skladiščih. Prav tako je treba iz postaje kakor iz skladišča odstraniti vse lahko vnetljive in zgorljive predmete;

b) oskrbeti vse železniške postaje, zlasti pa skladišča, z vodo, nadalje z aparati in sredstvi za preventivno obrambo pred požarom, če ni to že storjeno;

c) sestaviti gasilske oddelke iz postajnega osebja ali iz železniških tehničnih edinic, to pa kakor je spredaj povedano. Po potrebi se lahko pritegnejo tudi ljudje iz postajne okolice, izmed neuvrščenih ali uvrščenih v edince za odstranjenje ruševin in obnovo porušenih objektov;

č) omogočiti hitro odpošiljanje gasilskih vlakov ali cistern na kraje, kjer so ogrožena večja skladišča, postaje, kurilnice, delavnice in drugi objekti, vlak pa oskrbeti tudi z ostalimi sredstvi, orodjem in zadostnim številom ljudi za gašenje požarov vseh vrst.

d) Železniška oblastva poskrbijo, da se sestavijo takšni vlaki v zvezi z ostalimi pomožnimi vlaki, ki služijo za pomoč ob nezgodah.

e) Za zavarovanje prometa je treba oskrbeti potniške vlake in vlake za prevoz vojakov s potrebnim številom aparatov in sredstev za preventivno obrambo pred požarom v vlaku samem.

f) Pristojnim organom je treba naročiti, naj kolikor mogoče hitro ustavi vlak, če se premika, in odklopijo vnete vozove iz vlakovne kompozicije. To mora biti njihova prva dolžnost, brž ko se kak voz vname.

g) Po možnosti je tudi odstraniti ali porazdeliti premog, drva ali drug lahko vnetljivi material na več mest v rajonu postaje; ta mesta je treba vsekakor maskirati in kamuflirati, da se ne zapazijo iz zraka.

d) Za pomorske in rečne komunikacije.

1. Vse plovne objekte in prostore na njih je treba oskrbeti z aparati in sredstvi za preventivno obrambo pred požarom. Pri tem je treba posvetiti posebno skrb oddelkom, ki so močnejše ogroženi po požaru.

2. Vsak plovni objekt mora biti oskrbljen s parnimi ali ročnimi črpalkami za črpanje vode, cevmi zadostne dolžine, brizgalnami, ročniki in drugim gasilskim orodjem.

3. Osebe na plovnih objektih mora biti dobro poučeno o uporabi raznih aparatov za gašenje požara in drugih gasilskih priprav.

4. Lesene palube plovnih objektov je treba pokriti z nevnetljivim materialom, ker se navadna pločevina topi v ognju vžigalnih bomb.

5. Vse пристaniške — luške zgradbe in objekte je treba oskrbeti z zadostnim številom aparatov za preventivno obrambo pred požarom, kjer pa je vodovod, tudi z zadostnim številom zunanjih in notranjih hidrantov s cevmi ustrezajoče dolžine in z ročniki.

6. V vseh večjih in važnejših pristaniščih — lukah je treba določiti dežurne gasilske edince (motorne čolne) s črpalkami, dolgimi cevmi, brizgalnami in drugim orodjem za gašenje požara.

7. V večjih in važnejših pristaniščih in lukah, obalskih delavnicah in skladiščih je treba organizirati posebne pristaniške ali luške gasilske čete in jih oskrbeti z vsemi sredstvi za gašenje požara tako v pristanišču ali luki sami kakor tudi na plovnih objektih.

15. Končne določbe.

Glede na vse, kar je spredaj povedano, se je treba radi udeležiti tega pravilnika takoj lotiti teh-le poslov:

1. Določiti je osebe ali oddelke hišne zaščite in prve pomoči ob napadu iz zraka;

2. določiti je blokovno-rajonsko gasilsko zaščito iz ustreznih oddelkov hišnih zaščit;

3. reorganizirati je, kolikor je potrebno, sedanje javne in privatne gasilske edinice za njih razširitev za vojno;

4. izdelati je načrte zaščite za vsak požarni rajon, in to:

a) glede njegove velikosti ali rajonske meje;

b) glede formiranja čete ali oddelka za rajon;

c) glede ureditve in nabave požarnih sredstev in priprav, potrebnih za zaščito pred požarom v rajonu; in

č) glede preskrbe z denarnimi sredstvi in oprave vseh administrativnih poslov pri tem;

5. slednjič je treba izdelati opomnike za delo in pripraviti vsa potrebna navodila in naredbe, knjige in sezname kakor tudi vse drugo, česar je treba, da se dopolni mobilizacijski elaborat;

6. to naj začno takoj izvrševati banovinski in krajevni odbori (s svojimi pododbori, če jih imajo za gasilsko službo in za propagando). Ti naj poskrbe, da se obvesti ljudstvo, da izpolni svoje dolžnosti po spredaj navedeni točki 1. in da se seznani s tem pravilnikom, kolikor se tiče najširših ljudskih slojev. Nato naj krajevni odbori postopajo po spredaj navedenih točkah 1., 2., 4. in 5., vse sedanje javne in privatne gasilske edinice pa naj postopajo po spredaj navedenih točkah 3. in 5.

Imeti je treba na umu, da tvori obramba države pred požarom v času vojne enoto z vsemi ostalimi ukrepi za zaščito države pred zračnimi napadi. Ta obramba naj se izvršuje v vsem po določbah zadevnih zakonov, uredb, pravilnikov in ostalih predpisov in naredb, pri čemer naj se ta del zaščitne službe šteje za enega izmed *najtežjih in najvažnejših* glede na sodobna vojna sredstva in metode bojevanja.

Minister vojske in mornarice, armijski general

Mil. Đ. Nedić s. r.

Priloga I.

SESTAV GASILSKE ČETE

Zap. št.	Vsebina	Št. ljudi	Zap. št.	Vsebina	Št. ljudi
1	Poveljnik	1	<i>Drugi gasilski oddelok</i>		
2	Pomočnik poveljnikov (podpoveljnik)	1	6	Oddelni vodja (vodnik) . .	1
3	Pisar (tajnik)	1	7	Gasilcev	9
<i>Prvi gasilski oddelok</i>			<i>Tretji pomožni oddelok</i>		
4	Oddelni vodja (vodnik) .	1	8	Oddelni vodja (vodnik) . .	1
5	Gasilcev	9	9	Gasilskih pomočnikov . .	9
			Skupaj		
					33

Opomba: Ta pregled vsebuje samo strokovno osebje za gasilsko in za druge pomožne službe v zvezi z gašenjem požara (sanitetna in kemijska služba).

PREGLED opreme gasilske čete

Priloga II.

Zap. št.	Vrsta in naziv opreme	Količina	Zap. št.	Vrsta in naziv opreme	Količina
Gasilna sredstva in orodje s pripadajočim priborom			29	Izolirna aparata	2
1	Motorni brizgalni s potrebnim orodjem in rezervnimi deli	2 a)	30	Aparata za ugotavljanje bojnih strupov	2
Pribor			31	Sesalka za polnjenje bomb s kisikom	1
2	Sesalnih cevi po 2.5 m	8*	32	Omara za razkuževanje obleke in mask	1
3	Sesalni košari	2**	33	Pribor za pouk o bojnih strupih	1
4	Tlačnih cevi premer 52 in 75 mm po 15 m s spojko »Knaust«	†	Pribor za dezintoksikacijo zastrupljenega zemljišča		
5	Univerzalnih ročnikov	4	34	Klorovega apna — pušici z 20 kg	2
6	Obveze za cevi	8	35	Posipalni stroj na dvokolnici za potresanje klorovega apna	1
7	Hidrantna nastavka z 2 odprtinama	2	36	Trde krtače	4
8	Ključa za hidrante	2	37	Metle	4
9	Razdelilca	2	38	Ventilator s cevmi za izsesavanja strupa-dima	1
10	Zbiralna nastavka	2	Sanitetna oprema		
11	Prehodni spojki	2	39	Ročni lekarni	2
12	Platnenih vedr za vodo	8	40	Obvezivo — zavoja	2
13	Plöčevinasta vedra za vodo	4	41	Torbic s pušico klorovega apna	18
14	Garniture dimnikar. orodja in pribora	4	42	Čutaric ali steklenic termos	6
14a	Impregnirane odeje	4	43	Zasilnih obvez	22
15	Priprav za sesanje vode iz večje globine	b)	44	Alkalnega mazila v tubah po 100 g	2
16	Ročnih gasilnih aparatov	—	45	Deščici za kostolom	2
17	Ročni brizgalni s cevmi	2	46	Ravnih škarij	2
18	Priprav za gašenje s peno	f)	47	Pinceti	2
19	Priprav za prijemanje in prenašanje vžigalnih bomb	2	48	Trioglati ruti	2
Priprave za plezanje			49	Obvez, 12 cm širokih	2 zav.
20	Prislonljivi lestvi (2—4 m)	2	50	Vate	2 kg
21	Ključasti lestvi	2	51	Zaponk — škatla	1
22	Strešni lestvi	2	52	Sladkorja v kockah — zavoja po ¼ kg	2
23	8-metrskih raztezalnih lestev na dveh kolesih	d)	53	Tablet natrijevega bikarbonata v steklenih tubah po 20 tablet	2
24	Prevoznih mehaničnih lestev	e)	54	Elastičnih 8 cm širokih obvez — zavoja	2
Reševalno orodje			55	Steklenih paličic za oči	4
25	Reševalnih vrvi	††	56	Stekleni pipeti	2
26	Reševalnih pasov	—	57	Bolničarski nosilnici	2
26a	Reševalnih rjuh in vreč	—	58	Volnene odeje	4
Oprema za zaščito pred bojnimi strupi			59	2% raztopina jedilne sode v steklenicah po ½ l	2
27	Zaščitnih krojev proti bojnim strupom	10			
28	Mask proti bojnim strupom s cedilom proti CO	22			

* Tej količini je dodati še 50 % kot rezervo, ki se ne uporablja.

** Po potrebi.

† Skupna dolžina mora ustrezati vsaj oddaljenosti vodnih izvorov od najbolj oddaljenega objekta in omogočati delitev-cepitev tlačne skupine.

†† Jakost in dolžina po potrebi.

Zap. št.	Vrsta in naziv opreme	Količina	Zap. št.	Vrsta in naziv opreme	Količina
Priprave in pribor za razsvetljavo in za označevanje			Tehnična oprema (orodje, priprave, pribor in material)		
60	Reflektorja	2	71	Kopače	4
61	Rudarske acetilenske svetilke (z jakostjo 10 sveč)	4	72	Lopate	4
62	Žepnih električnih svetilk	10	73	Lopatici	2
63	Svetilke z rdečim steklom	2	74	Kavlji	4
64	Rdeči zastavi	2	75	Rovači (krampa)	2
65	Razne table z napisi za označevanje zastrupljenih mest — nerazpočenih izstrelkov — objektov, ki se podirajo	20	76	Senenih vil	2
66	Zastavici z znakom Rdečega križa	2	77	Motiki	2
67	Rumenih zastavic za označevanje zastrupljenih mest	20	78	Sekiri	2
68	Pripravi za zatemnitev	2	79	Lomilke	4
69	Bakle	4	80	Kombiniranih klešč	2
70	Svetilke z znakom Rdečega križa	2	81	Klešč za cevi	2
			82	Kladiiva	4
			83	Leseni kladivi	2
			84	Francoska ključa	2
			85	Raznih pil	6
			86	Ameriška svedra	2
			87	Gasilskih čelad	22
			88	Pasov	22
			89	Sekiric v nožnicah (tulcih)	22
			90	Karabincev	20
			91	Reševalnih vrvi	18
			92	Cevnih vrvi (konopljenih)	18
			93	Delovnih oblek	22
			94	Azbestnih krojev	2
			95	Piščalk	16
			96	Dvoglasihih trobk	6

I.

Pripomba: Oprema, navedena v tem pregledu, velja za neogibno potrebno za samostojno in uspešno delo gasilske čete, ki je sestavljena iz dveh gasilskih in enega pomožnega oddelka. Zato je treba opremiti po tem pregledu dodati še osebno opremo pomožnega oddelka, in sicer: 10 čelad, 10 parov delavskih krojev, 10 mask za zaščito pred bojnimi strupi in 10 zasilnih obvez.

Posebej pa bodi pripomnjeno, da navedena oprema ne more biti povsod enaka, temveč se mora prilagajevati krajevnim razmeram.

Razmere, ki utegnejo vplivati na vrsto in količino opreme, se dajo v glavnem zvesti na tole:

a) Če je voda od določenega kraja ali objekta oddaljena toliko, da jo z eno gasilsko črpalko ni moči doseči, je treba priskrbeti eno črpalko več.

b) Če znaša globina do vode nad 8 m, t. j. če je površina vode nad 8 m pod horizontom, je potrebna priprava za črpanje vode iz večje globine.

c) Če v bližini kraja ali objekta ni dovolj vode ali če je sploh ni, je treba vodo za gašenje dovažati. V takem primeru si je treba omisliti avtotanke ali cisterne na konjsko vprego. Število, vrsto in prostornino sredstev za dovoz vode je treba določiti sporazumno, upoštevaje zmogljivost črpalk, ki so na razpolago, in oddaljenost kraja, kjer se voda jemlje.

č) Če ni cest, pripravnih za vozni promet do vseh objektov, si je treba omisliti prenosne motorne črpalke.

d) Če so v kraju tudi enonadstropne zgradbe, je treba priskrbeti lestve, n. pr. osemmetrske raztezalne lestve na dveh kolesih itd.

e) Če so tudi večnadstropne zgradbe, je treba omisliti mehanične ali avtomehane lestve (25 do 30 m in več).

f) Če so večje količine lahko vnetljivih snovi, je treba priskrbeti tudi priprave za kemijsko ali zračno peno s specialnimi ročniki.

1. Da more več gasilskih edinic pri požaru uspešno združeno delati, je potrebno, da imajo norminirano gasilsko opremo.

Po § 64., t. 2., zakona o organizaciji gasilstva predpisuje pri nas norme in tipe za gasila, pribor in opremo Gasilska zveza kraljevine Jugoslavije, do katere se je treba pred nabavo obrniti za potrebna navodila in tehnične pogoje.

2. Vobče pa je treba radi lažjega in cenejšega nakupa celotne gasilske opreme, zlasti pa priprav po predpisanih normah in tehničnih pogojih, nabavo opreme centralizirati. To mora izvesti Gasilska zveza, ki določi tovarne ali delavnice, v katerih je treba nabavljati posamezne dele opreme, in po kakšni ceni.

Centralizacijo nabav je treba izvajati po posameznih banovinah, kjer so gasilski skladi, nabavljati pa je treba po ustaljenem načrtu za zaščito vsega banovinskega ozemlja pred požarom. Na ta način se oskrbijo vse gasilske edince z opremo, ki povsem ustreza normam in tehničnim pogojem, in to po najpovoljnejših cenah.

3. Zlasti bodi pripomnjeno, da je kljub spredaj natančno naštetim opremi gasilske čete nabavljati opremo po posebnih razmerah vsakega kraja, kjer se četa sestavlja, upoštevajoč tudi gospodarske razmere tistega kraja.

4. Iz gorenjega pregleda je razvideti, da je za samo en gasilski oddelek potrebna le polovica v pregledu našete opreme.

Dopolnitev pravilnika o zaščiti pred zračnimi napadi, I. del*

Po izkazani potrebi predpisujem na predlog državnobrambnega inspektorata tole dopolnitev pravilnika o zaščiti pred zračnimi napadi, I. del.

Pod B 11. »Način, kako se opravi izselitev« je na koncu dodati nov tretji in četrti odstavek:

»Za dodelitev prevoznih sredstev (voz in kamionov) v namene, omejene v petem odstavku točke 7. pod B. tega pravilnika, kakor tudi za preselitev tistih državnih in samoupravnih uradov in naprav, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev, naj se pristojni krajevni odbori in ti uradi in naprave obrneje s svojimi obrazloženimi zahtevanji (»trebovanji«) preko poveljništev vojaških okrožij do pristojnega poveljnika divizijskega oblastva.

Poveljnik divizijskega oblastva odloči za vsak primer posebej o dodelitvi potrebnih prevoznih sredstev za najpotrebnejši čas, in sicer predvsem izmed nerazporejenih in rezerviranih sredstev po t. 5. in 8. člena 71.a pravil o prevajanju.«

Ta dopolnitev pravilnika o zaščiti pred zračnimi napadi, I. del, stopi v veljavo z dnem razglasitve v »Službenih novinah«. — (17. 11. 1939, štev. 264—XCI.)

V Beogradu, dne 24. novembra 1939.; Pov. št. 2347.

Minister za vojsko in mornarico, armijski general

Mil. Đ. Nedić s. r.

* Glej »Gasilec« 1939, štev. 7., stran 238.

Gasilska strategija

(Konec)

Manjše čete naj imajo za I. gasilski roj: čim preje, tem bolje enako orodje in opremo, kakor večje čete za ta roj, sicer pa:

enovprežni voz za 4 može s priklopljenim navijakom, ročnikom, ključem za nadzemske in nastavkom za podzemske hidrante;

tri kolesa;

na vozu: lahko prenosljivo motorno brizgalno, razdelilec, sekiro, kramp, lopato;

kompletno azbestno obleko;

mali aparat za dihanje (po Draegerjevem sistemu);

4 maske, 4 ročne svetilke, 4 vedra za vodo;

krajšo kljukasto ali stikalno lestev;

dve plezalni vrvi;

ročno lekarno.

Manjše čete naj imajo za gasilski odsek: čim preje, tem boljše srednje težek tovorni avto s priklopljeno srednje veliko prevozno motorno brizgalno, ki naj se da sneti z voza in naj bo tudi prenosljiva;

na avtu: dvokolni navijak z dvema prenosljivima vretenoma s cevmi, z ročnikom, pritrjenim na navijak, ključem za nadzemske in nastavkom za podzemske hidrante;

2 prenosljivi vreteni s cevmi;

5 dvojno zvitih cevi;

2 lahki kljukasti ali stikalno lestev;

4 plezalne vrvi;

2 kompletni azbestni obleki;

2 mala aparata za dihanje (po Draegerjevem sistemu);

maske in ročne svetilke za vso posadko;

kompletno izolirno opremo za električarja;

aparat za gašenje s peno, aparat za suho ročno gašenje;

ročno lekarno;

4 vedra za vodo;

sicer pa: potrebna dvovprežna vozila, na njih gornje orodje, pribor in opremo.

Manjše čete naj imajo za samarijanski odsek: enovprežni voz za 4 može in potrebno število koles;

na vozu: 2 zložljivi nosilnici za prenos ponesrečencev;

2 kompletni poljski lekarni;

2 garnituri obvezovalnih deščic;

žago, sekiro, 2 krampa, 2 lopati;

Novo sredstvo za gašenje požarov

V nemških kemičnih tovarnah so začeli izdelovati novo sredstvo za gašenje požarov. To sredstvo se imenuje »Expyrol« in ga v Nemčiji tudi že uporabljajo, predvsem v industrijskih podjetjih, kjer bi ogenj, če bi izbruhnil, naredil gotovo mnogo več škode kot pa kje drugje. Novo sredstvo za gašenje požarov je neke vrste mešanica soli. Če to mešanico raztopimo v vodi, s katero gasimo, je takšno gašenje dosti bolj učinkovito, kakor če bi na ogenj zivali samo navadno vodo. Predvsem se kaže učinkovitost tega najmodernejšega gasilnega sredstva v tem, ker preprečuje vsako nadaljnje tlenje ožganih predmetov. Ni se torej treba bati, da bi na kraju, kjer so gasili z »expyrolom«, ponovno izbruhnil požar, kar se tujatam zgodi, če gasilci prežgodaj odidejo s požarišča. Doslej smatrajo to sredstvo za najučinkovitejše od vseh.

Niti v Nemčiji se ne morejo povsod, kjer izbruhne požar, posluževati tega sredstva pri gašenju in se morajo pač, kot drugod, še vedno zadovoljiti z navadno vodo. »Expyrol« najbrž tudi ni najcenejši, da bi ga mogli uporabljati povsod. V pošteev pride gotovo le za kakšna večja industrijska podjetja. Pri nas bi bili za zdaj zadovoljni že s tem, če bi imeli vsaj povsod dosti navadne vode, saj se dostikrat po našem podeželju zgodi, da prihiti na kraj nesreče kar več požarnih čet z najnovejšimi motornimi brizgalnami, vode pa v bližini ni nikjer. Kaj

nam pomagajo še tako moderne brizgalne, »Expyrol« in vsa še druga najnovejša sredstva za gašenje požarov, ki so jih že ali jih še bodo izumili, če pa ponekod nimajo ljudje niti sredstev, da bi napeljali vodo, da bi jo imeli vsaj za kuhinjsko porabo, če že ne za gašenje ognja.

Tanki v vojni

Tank ali bojno vozilo je prvič prišel v rabo v zadnji svetovni vojni. Vendar so že davno prej tudi poznali bojna vozila, čeravno jih ni premikal stroj, ki so pa celo bila podobna našim tankom.

Znano je, da je že stara rimska vojska uporabljala bojna vozila, ki so bila zelo nizka in na dveh kolesih; na njih so stali vojaki, skrivajoč se za ščitom. Taka vozila so vlekli konji. Pozneje so v starem pa tudi v srednjem veku uporabljali stolpe na kolesih, ki so jih porivali naprej vojaki; v njih so bili skriti oboroženi borci, ki so skozi posebne linice stolpa streljali na sovražnika s strelkami ali težkimi puškami. Vsa ta bojna vozila so bila predhodniki današnjim tankom in so tudi služila istim svrham, namreč, da je bilo z njihovo pomočjo možno predreti sovražnikove vrste.

Prvič so se pojavili moderni ali novodobni tanki v svetovni vojni l. 1916. Uporabljali so jih Angleži na francoskem bojišču ob reki Somi. Vendar so bili ti tanki prav navadni in malo jih je bilo, pa tudi niso imeli velikih uspehov. Nemci takrat tankov še niso poznali. — Že l. 1917. so se pa tanki uporabljali v večjem

4 odeje, 4 maske;
5 dvojno zvitih cevi itd.

Če razpolaga četa s tovornim avtomobilom, naj le-ta po prevozu gasilcev opravi tudi prevoz samarijanov. Slednji naj gredo avtomobilu nasproti, če je pot domenjena in ni nevarnosti, da bi se zgrešili.

Gasilska četa, ki ima lastni tovorni ali celo gasilski avto, je v veliki prednosti pred četo, ki je navezana na konjsko vprego. Koliko nepotrebne čakanja je ob nenadnem alarmu na konjsko vprego! Če je konjska vprega poklicana h gasilski vaji, pride dostikrat pol ure prezgodaj, če pa je nenapovedan alarm, potem vselej pol ure prepozno! Četi, ki nima motoriziranega sredstva, manjka važen predpogoj za udaren in uspešen nastop!

Pri četah, ki imajo svoj avto, zasedejo prvi došli gasilci nemudoma avto. Na njem je že pripravljeno potrebno orodje, pribor in morda tudi osebna oprema posadke, stalno v najstrožji pripravljenosti. Čim je posadka zasedla avto, odpelje na kraj nesreče. Kdor se še ni popreje opremil, se opremi med vožnjo. Tudi razdelitev posadke na potrebne enote se lahko izvede med vožnjo.

Slišali smo, kako uredimo po alarmu odhod na kraj nevarnosti, in kakšno orodje in opremo moramo vzeti s seboj. Govoriti še moramo o vožnji odnosno hoji na kraj nevarnosti. Čeprav moramo hiteti, se ne smemo spustiti v dirko na življenje in smrt. Človeških življenj ne smemo lahko miselno ogrožati. Vožnja z avtom bodi hitra, toda varna. Konjska vprega naj se ne spusti v divji galop, temveč naj vozi v hitrem diru. Voznik naj ima vprego vedno v oblasti. Vozovi naj vozijo v medsebojni oddaljenosti najmanj 30 korakov, ne pa drug tik za drugim. Ponoči morajo biti razsvetljeni. Na križiščih, preko mostov in na drugih nevarnejših mestih treba voziti oprezno. Na takih mestih naj se daje s hupo, sireno ali gasilskim rogom znak »pazi«. Vendar naj se pri tem trobentači nikar preveč ne razvnamejo. S preveč velikim trobentanjem spravijo na noge še več nepotrebnih radovednežev, ki so nam vselej v napotje in nas često celo ovirajo pri delu. Osobito je prepovedano trobiti po nepotrebnem v bližini zgradb, kjer je ljudstvo zbrano v množicah, torej v bližini cerkva, gledališč, šol, bolnic itd.

Najmanj pa smemo dirjati, če pešačimo, osobito ne, ako pri tem vlečemo ali nosimo orodje ali opremo. Hiteti moramo umerjeno; od časa do

časa tudi korakamo, da se srce in pljuča pomirita. Na lice mesta ne smemo dospeti popolnoma izčrpani, brez sape, in tako upehani, da nismo sposobni za preudarno in naporno delo na kraju požara. Bolje je, da rabimo 5 minut več za pot, nego, da smo po prehitrem diru 10 minut več ali manj nesposobni za borbo.

Če nas spotoma kdo ustavi, češ, da je nevarnost že odstranjena, se z vozovi in orodjem ne smemo kratkomalo vrniti v rodišče. Na licu mesta se moramo prepričati, ali naša pomoč res ni potrebna. Le če je oseba, ki tako vest pove, dovolj zanesljiva in verodostojna, lahko poveljnik na lastno odgovornost odredi takojšen povratek v rodišče.

Za dohod na kraj požara nam bo v mnogih primerih na razpolago več cest ali poti. Poveljnik mora hitro presoditi, katera je v danem primeru najprikladnejša. Če glede prometnih in terenskih razmer ni popolnoma na jasnem, naj pogleda na pregledno karto območij četrtega delokroga, da si pridobi potrebno jasnost. Na vsak način naj pa vzame s seboj situacijski načrt dotičnega varnostnega okraja in obrambni načrt po požaru prizadetega poslopja, če je bil tak načrt izdelan.

Pri izbiri poti je treba vpoštevati lego prizadetega poslopja napram najbližjemu hidrantu odnosno vodotoku in ali je vmesni teren pristopen ali ne. Ozirati se moramo seveda tudi na skrajno dolžino razpoložljivih cevi. Če je najbližja pot ozka in bomo na njej po vsej verjetnosti nalleteli na kako oviro, n. pr. v času košnje na voz s senom, potem se raje odločimo za nekoliko daljšo, toda širšo cesto, po kateri bomo neovirano prišli na cilj. Tako mora poveljnik vpoštevati najrazličnejše činjenice in se hitro in pravilno znajti v položaju in tudi preudarno in odločno izdati primerne ukrepe.

XV.

ORGANIZACIJA REŠEVALNE SLUŽBE

Reševalno službo zasnujemo in organiziramo po istem sistemu in na isti način, kakor požarno službo, le orodje in oprema sta drugačni. Nekoliko drugačna je tudi taktika našega delovanja na licu mesta.

Reševalno službo vršimo pri elementarnih nesrečah, n. pr. pri potresu, poplavi, pri zemeljskih usadih, plazovih, pa tudi pri drugih večjih nesrečah, n. pr. gradbenih, rudniških in železniških ali

številu za boj, ali oni niso bili toliko praktični, kolikor so služili bolj za strah sovražniku. Ti tanki so bili težki in okorni, njihov oklep pa zelo slab in malo težja krogla jim je že lahko škodovala. Angleži in Francozi so radi tega v bojih zgubili več ko polovico svojih bojnih vozil.

Kljub vsem neuspehom, ki so jih Angleži in Francozi s svojimi tanki pretrpeli, pa Nemci vendar niso pustili tega orožja v nemar, ampak so hitro spoznali njihovo pravo vrednost. Šele 1. 1918. se jim je malo pred koncem svetovne vojne posrečilo izdelati večjo množino tankov in jih uporabljati, potem ko so jih Francozi že dobro izpopolnili in jih v velikih množinah uporabljali.

Kaj je bil povod za uporabo tankov? Angleška in francoska vojska sta bili na bojišču zelo blizu nemške in ločeni od nje prav za prav le z žičnimi ovirami, malimi utrdbami in po močnem ognju iz strojníc. Ne ena ne druga vojska ni mogla nikamor naprej in prodreti sovražnikovih vrst ter v končnem napadu izsiliti odločitev za sebe. Potrebno je bilo najti neko sredstvo, s katerim bi se omogočil predor in s tem končna zmaga.

Angleži so tako sredstvo praktično iskali. Nek francoski polkovnik Estijen je pa že 1. 1914. proučeval možnost, kako napraviti oklopno vozilo, ki bi pri napadu moglo pehoti pomagati. Dne 1. decembra 1915 je ta polkovnik francoskega vrhovnemu poveljniku žofru poročal o uspehih svo-

jega študija in načrtov ter tudi o možnosti graditve in uporabe tankov. Visoki francoski častniki so se posmehovali Estijenu radi njegovih načrtov in predlogov, vendar mu je vrhovni poveljnik Žofer veroval. Na njegovo povelje je Estien zbral topničarje, mornarje, tehnike in železničarje in je z njihovo pomočjo ustvaril prva bojna vozila. Dne 16. aprila 1917 je nastopilo na francoskem bojišču 194 tankov, ki jih je izdelala francoska tvrdka Šnajder. Pri tem prvem nastopu so bile izgube tankov sicer zelo velike, vendar tudi uspehi niso bili manjši. Tanki so se zelo hitro izpopolnjevali, vedno bolj so postali uporabljivi in kmalu niso pri svojem nastopu poznali nikakih zaprek.

Po svetovni vojni so strokovnjaki raznih narodov tanke dovrševali in izpopolnjevali ter so postali ti neobhodno potrebno orožje vsake sodobne armade. Tanki pa še tudi danes niti niso popolnoma dovršeni in tudi proti njim se je našlo primerno orožje. Vsak tank se prej ali slej pokvari in ustavi ter postane popolnoma neraben. Kljub temu pa imajo tanki izredno važno vlogo v zvezi s topništvom in drugim orožjem.

Današnje letalstvo — bombniki

Današnja moderna letala so lahko po svojem namenu strašno vojno orožje. Vojna na morju in z njo zvezano tekmovanje v graditvi boljših ladij je zgubilo svojo važnost, važna je pa postala vojna v zraku in z njo tekmovanje v graditvi in opremlitvi letal.

pri eksplozijah. Gotove nesreče, osobito elementarne, zavzemajo največkrat katastrofalen obseg, za kar aparat gasilske službe ne zadostuje. V takih slučajih se pritegnejo k reševanju tudi druge organizacije in drugi reševalci.

Ogenj je neusmiljen sovražnik, kadar se razbesni, pa tudi voda ne pozna usmiljenja, kadar ob hudih nalivih naraste. Brezobzirno si tira pot v dolino. Navali z besno silo in ogroža imetje, čisto tudi življenje prizadetih. Še hujši je potres! Sunek, dva in že so cvetoča mesta, ljubke vasi, cele krajine lahko spremenjene v kupe razvalin. In v vseh takih slučajih je prvenstveno poklican gasilec, ta vitez človekoljubnosti, da rešuje in pomaga!

Tudi ob takih in sličnih nesrečah hitro raste nevarnost, zato moramo biti vsikdar pripravljeni in sposobni, da nudimo hitro in čim izdatnejšo pomoč. V to svrho moramo razpolagati z najpotrebnejšim orodjem, priborom in opremo, prav posebej pa še čete, ki morajo računati z možnostjo gotovih nesreč, n. pr. rudniških. Čete, v čijih območju lahko nastopijo nevarne povodnji, naj razpolagajo tudi z vodnimi škornji, rešilnimi pasovi, rešilnimi čolni ali popolnoma opremljenimi rečnimi ladjami, z dolgimi kavlji in s sličnimi pripomočki za reševalno službo pri poplavih, ki jih kaka hribovska gasilska četa seveda ne potrebuje.

Take čete naj osnujejo ob povodnjih poleg potrebnega števila ostalih reševalnih rojev še poseben vod odnosno roj, ki naj ga sestavljajo vodobrambnih del vajeni rokodelci, bivši pionirji in pontonirji. Za vodnika odnosno rojnika je po možnosti pridobiti bivšega častnika ali podčastnika tehnične trupe, pionirjev ali pontonirjev, sicer pa kako drugo v vodnotehnični stroki dovolj poučeno osebo. Ta se mora prvenstveno posvetiti poučevanju in vežbanju vodobrambne edinice. Če v lastni četi ni dovolj takih članov, je treba za sodelovanje pridobiti strokovnjake, člane sosednjih čet, seveda le, ako visoke vode ne ogrožajo tudi ožjih območij teh čet.

Pri povodnjih morajo vsi reševalni roji delo vodobrambne edinice krepko podpirati. Osobito jo morajo oskrbeti s potrebnim materialom, živim in s potrebnimi pripomočki. Nadalje prevzamejo stražno in poročevalsko službo; urediti morajo stalno službo in sicer dokler nevarnost po-

polnoma ne preneha. To pa pri povodnjih lahko traja teden dni in več.

Slično je treba organizirati reševalno službo tudi pri drugih elementarnih nesrečah, skrbeti je treba le za potrebno drugo specialno orodje, прибор in opremo. Poleg ostalih reševalnih rojev osnujemo mesto vodobrambena, n. pr. »tehnični vod« odnosno »tehnični roj«.

Pri večjih nesrečah organizirajo in vodijo reševalno službo državna in vojaška oblastva ter drugi poklicni faktorji. Po njihovih navodilih naj delujejo gasilske čete. Ker pa je pri gotovih nesrečah, posebno pri potresih, največkrat prizadetih več krajev in naselij naenkrat ter se nevarnost in škoda istočasno pojavlja na mnogih mestih, traja često zelo dolgo, preden morejo priti. Ravno prvi trenutki po nesreči so pa polni nevarnosti in je takojšnja prva pomoč često odločilne važnosti. Tedaj naj se odlikuje gasilec s svojo požrtvovalnostjo, s svojo hladnokrvnostjo in odločnostjo!

V prvih trenutkih nesreče so ljudje brezumni od strahu. Čut samoobrambe je najmočnejši in vsak si skuša pomagati, kakor ve in zna. Tudi gasilec bo prvenstveno samemu sebi in svojcem rešil življenje — takoj nato pa bo pomagal bližnjemu.

Gasilci naj se zbero v reševalne roje in naj gredo takoj na delo. Skrbijo naj za medsebojno zvezo, gasilski postaji pa naj pošljejo od časa do časa situacijska poročila, kakor tudi poročila o delovanju reševalnih rojev. Ako jih poveljnik pokliče na drugo mesto, naj se takoj odzovejo. Človeška življenja so tu lahko v manjši, a tam v večji nevarnosti. Stopnja in obseg nevarnosti naj usmeri naše reševalno delo!

Prvenstveno moramo reševati ljudi, katerih življenje je neposredno ogroženo; šele potem rešujemo ljudi, ki so le posredno ogroženi. Reševalna dela pa moramo v glavnem začeti tam, kjer je več človeških življenj neposredno ogroženih. Zastaviti moramo tam vsa sredstva in večino reševalcev.

Ko je reševanje ogroženih ljudi končano, rešujemo predvsem živino in šele potem dragočnosti in predmete.

Poveljnik naj uredi na kraju nesreče »poveljniški center«. Če ima gasilska postaja v območju nesreče strateški pomen, naj si ga prvenstveno uredi v tej postaji, sicer pa naj si ta center uredi

Nagel razvoj letalstva v primeri z razvojem ladij je treba predvsem pripisovati velikim razlikam v stroških: bojna ladja s celo opremo stane okroglo dve milijardi dinarjev, za tako vsoto pa se že lahko kupi in napravi več ko 1000 najmodernejših in najboljših aeroplanov, ki so nemerno bolj nevarni, kakor celo brodovje vojnih ladij.

V prejšnji svetovni vojni je bilo za letalstvo mnogo prilik, da se preizkusi prava vrednost letal. Letala so se takrat uporabljala na tri načine: za preiskovanja (rekognosciranje), za boj v zraku in za bombardiranje. — Preiskovalno letalstvo je bilo v minuli svetovni vojni predmet največje pozornosti, ker je služilo suhozemskim armadam za največjo oporo. To letalstvo je bilo nekako oko pehote.

Dandanes je vse to popolnoma drugače. Napravili so nove moderne stroje, ki preletijo na uro več ko 500 kilometrov. Hitrost letal v prejšnji svetovni vojni je bila v primeri s hitrostjo sedanjih letal zelo mala, komaj 140 km na uro. (Ameriški letalci so pri poskusih dosegli celo 925 km na uro.)

Naloge današnjega letalstva so sicer še tudi take, da iščejo sovražnika in o njem poročajo vojski, vendar se je že v španiji in na Poljskem videlo, da vedno bolj posegajo v boj neposredno: z obstreljevanjem in bombardiranjem sovražnika.

V prvi vrsti ima moderno letalstvo nalogo bombardirati vse sovražnikove kraje: mesta, vasi, železniške

proge, ceste, mostove, ladje in vse drugo, kar bi sovražniku bilo koristno, napadalcu pa v škodo. Današnji bombniki bodo gotovo odločili vojno, ki se je začela. — V eni sami uri je mogoče bombardirati nekaj, kar je dolgih 500 km daleč, in preden se sovražnik prav zave, že mečejo bombniki nanj svoje smrtonosne in uničujoče bombe.

V splošnem imamo danes tri vrste bombnikov, ki so zgrajeni tako popolno in tako dobro oboroženi, da jim tudi lovska letala ne morejo blizu, ker imajo poleg strojnih pušk tudi topove, ki dejstvujejo mnogo bolje in dalje ko strojne puške.

Lahki bombniki so na razne načine uporabni, in sicer: kot lovska letala za napad in za brambo, za neposredne napade na vojaštvo in vojaške edinice, za bombardiranje z bombami do 200 kg in za preiskovanja. Ti mali bombniki so večsedežni, zelo hitri in odlično oboroženi; spredaj imajo po 2 topa (20 mm), ki ju uporablja pilot, zadaj pa dve strojni puški, ki ravna z njima mitraljer. Taki lahki bombniki so veliki tekmovalci lovskih letal. Podatki o njih so sledeči: teža 3900 do 5000 kg, dva motorja od 670 do 700 kg, največja brzina 460 do 500 km. Napravljeni so vsi iz kovine, dvignejo se pa lahko do 9000 m visoko. Tovora morejo nositi 400—500 kg, brez vmesne dobave bencina pa lahko letijo 1400 km daleč. Ko odvržejo bombe, so sposobni za vsa opravila kakor lovska letala.

Srednji bombniki so namenjeni za bombardiranje podnevi in ponoči,

na drugem primernem mestu, ki mu omogoča dober pregled na prizadeto območje. Poveljniški center je treba takoj označiti z belo zastavo ali zasilno napisno desko, da ga vsakdo lahko najde.

Pri nesrečah večjega obsega naj razpolaga poveljniški center s potrebnim osebjem, n. pr.: častnikom odnosno uradnikom za prejemanje poročil in oddajanje povelj, njegovim pomočnikom ter s primernim številom zanesljivih selov.

Ko prispe zastopnik upravnega ali častnik policijskega oblastva, mu poveljnik poroča o položaju in o izdanih ukrepih. Po skupnem posvetu mu na željo preda vodstvo in posle poveljnika na »Poveljniškem centru«. Nato obide poveljnik gasilske čete s svojim spremstvom prizadeto območje in nadzoruje delo gasilskih reševalnih rojev. V ostalem se ravna po navodilih poveljniškega centra.

Ob elementarnih katastrofah, ob večjih železniških ali gradbenih nesrečah ter po hudih eksplozijah itd., se poveljnik reševalne službe hipoma znajde pred kopico težkih vprašanj in odločitev, ki zahtevajo veliko organizatorično in taktično spretnost in bistroumnost, nadalje mnogo zdravega instinkta, odločnosti in hladnokrvnosti.

Pri večjih nesrečah naj se reševalna služba uredi po sledečem redu:

1. alarm;
2. zbiranje poročil o položaju;
3. obvestitev prizadetih faktorjev;
4. vpoklic morda potrebne nadaljne pomoči;
5. zbiranje reševalcev v reševalne roje;
6. ureditev poveljniškega centra;
7. takojšnje sistematsko reševanje ogroženih ljudi;
8. zaščita rešenih;
9. po potrebi zbiranje reševalnih rojev v reševalne vode;
10. utrditev nevarnih mest in zastraženje istih;
11. rediteljstvo;
12. reševanje živine;
13. reševanje in varovanje dragocenosti in predmetov;
14. odkopavanje in oddajanje mrličev;
15. odstranitev poginule živine;
16. zavarovanje zgradb, v kolikor se to radi varnosti reševalcev ni že popreje izvršilo.

ORGANIZACIJA SAMARIJANSKE SLUŽBE

Samarijanska služba obsega delo za zdravje in varnost poedinih oseb. Njen smoter je prva pomoč ponesrečenim, ranjenim in onemoglim, čimprejšen prenos ali prevoz takih do najbližje rešilne postaje ali ambulance ter strežba istim po zdravniških navodilih. Zavest, da ob nezgodi lahko računajo na takojšnjo strokovnjo pomoč, krepi odpornost in moralno moč gasilcev, ki se jim v službi bližnjega hitro lahko kaj zgodi.

Samarijansko službo moramo urediti tako, da ustreza tudi pri težkih zunanjih ali notranjih poškodbah večjega števila ljudi. V to svrho se morajo izvršiti obsežni organizatorni in tehnični ukrepi. Načelnik samarijanskega odseka se mora seznaniti z delom in organizacijo vseh krajevnih zdravstvenih in socialnih ustanov. Za sodelovanje v svojem odseku naj pridobi nesebične osebe, ki delujejo v zdravstveni stroki. Če jih ni dovolj, naj pritegne tudi osebe sorodnih strok, ako izpolnjujejo predpisane pogoje.

Na kraju nevarnosti odnosno nesreče opravljajo člani rediteljskega voda odnosno roja takozvano *premično samarijansko službo*. Ponesrečenim, ranjenim in onemoglim osebam nudijo prvo pomoč. Biti morajo seveda dobro izvežbani. Ne glede na to pa naj se omejijo zgolj na res potrebno prvo pomoč, v ostalem naj oskrbijo čimprejšen prenos ali prevoz pomoči potrebnih oseb do rešilne postaje, oziroma do ambulance. Naši samarijani kaj radi prekoračijo svoj delokrog, pri čemer pa ranjencu ali bolniku največkrat bolj škodujejo nego koristijo. Po potrebi se za hiter prevoz ali prenos lahko pritegnejo tudi privatna vozila in druge osebe.

Nepremično samarijansko službo opravljajo zdravniki in bolničarji rešilnih postaj, ambulant, pomožnih in drugih bolnic. Doseči je treba čim tesnejše delovanje med podružnicami Rdečega križa in samarijanskimi odseki gasilskih čet. Tako sodelovanje je predvsem v primeru večjih elementarnih nezgod zelo potrebno.

Podrobnejše obravnavanje organizacije samarijanske službe bi prekoračilo obseg tega spisa. O samarijanski službi je izšlo že mnogo dobrih obravnav, zato tu o njej ni treba podrobno razpravljati.

radi svoje hitrosti in spretnosti pa so sposobni, da se spustijo v boj z vsakim lovskim letalom. Radi izredno dobrih topov, ki ne pustijo lovskega letala blizu, so celo boljši ko lovski letala. Največja hitrost znaša 437 km na uro in v višini 2000 m, pri čemer pa lahko nosijo tovara do 2000 kg. V višini 5000 m letijo s hitrostjo 400 km na uro in s tovorom do 2000 kg. Srednji bombniki imajo 2 motorja in 3 sedeže, so vsi enokrilni in zgrajeni iz kovine. Vsak motor ima 950 k. s., vendar se na večini njih lahko ta motorja zamenjata z dvema po 1500 k. s., s čimer pridobijo na hitrosti (490 do 550 km na uro). Dvignejo se lahko v višino 10.000 m, brez dolivanja bencina pa lahko ostanejo v zraku 2500 km. Težki so 8800 kilogramov.

Lahki in srednji bombniki imajo in še bodo imeli v današnji vojni največji pomen in z njimi bodo bogate države mogle imeti najuspešnejše orožje proti svojemu sovražniku.

Težki bombniki so enokrilni in imajo štiri motorje. Težki so 17.000 do 20.000 kg. Motorji dajo moč 4480 k. s. in brzino 420 km na uro. Najvišje se lahko dvignejo v zrak 8500 m, imajo posadko 5 do 7 ljudi in lahko ostanejo v zraku brez dolivanja bencina skoro 8000 km. Teža njihovega tovora more biti okroglo 4200 kilogramov. Imajo dva topa po 20 mm in 6 strojnih pušk. — Takih težkih bombnikov predstavljajo danes neko trdnjavo v zraku, ki se ji je zelo težko približati in jo premagati.

Vendar danes, v dobi moderne tehnike, imajo tudi že za take trdnjave orožje.

Opisane bombnike izdelujejo in uporabljajo Francozi in Angleži, slične pa tudi Nemci. Slednji so pa svoja bojna letala zelo izpopolnili.

Vatikanu ni treba zaklonišč

Ni še znano, da-li se bodo vaje za zaščito pred napadi iz zraka v Rimu raztegnile tudi na vatikansko mesto, a tudi Vatikan se bavi z vprašanjem, kako naj bi za papeža in dostojanstvenike svete stolice zgradili primerno zaklonišče. Prav za prav ga ni treba šele zgraditi, kajti palača ima tako zvano »utrdbo Nikola-ja V.«, ki so njeni zidovi najmanj tri metre, na nekaterih krajih pa celo pet metrov debeli. V veliki dvorani te utrbe je prostora za nekoliko sto ljudi. Ta čas hranijo v njej del cerkvenega zaklada. Tehniki menijo, da bi se dal ta prostor samo z majhnimi spremembami za varovati zoper zračne napade. Zadoščalo bi preurediti dohode in poskrbeti za zračenje.

Gozdni požari 1939

Dne 27. aprila se je vžgala hosta v Ravbargrabnu, gozdnem predelu blizu Ponovič. Gozd je last ponoviškega veleposresta, to se pravi banovine. Zaradi sončnega dneva — resa in nastilj sta bila povsem presušena — se je ogenj bliskovito širil na vse strani.

Ogenj so opazili sprehajalci, ki so obvestili litijske gasilce in orožnike. Gasilski avto je pripeljal na pogorišče

XVII.

ORGANIZACIJA PASIVNE ZAŠČITE PROTI NAPADOM IZ ZRAKA

Tudi ta služba je radi preobsežnosti predmet posebnih obravnav, zato ne spada v okvir tega spisa; o njej je izšlo že mnogo dobrih in dokaj izčrpnih obravnav, sodoben in vesten gasilski poveljnik se mora sam seznaniti z važnejšimi predpisi.

XVIII.

ORGANIZACIJA SLUŽBE ZA POČASTITEV

Tudi to službo naj le omenim; obravnavali je ne bomo podrobno, saj so dolžnosti te službe objavljene v Pravilih gasilske službe, kako jo pa opravljamo, nas uči naš vadnik. Vrh tega se je pri nas ravno o tej službi že toliko papirja popisalo, da skoraj izgleda, kakor da je to najvažnejša izmed gasilskih služb. Čeprav zahteva tudi ta služba od gasilcev dosti požrtvovalnosti ter jo morajo vršiti enako disciplinirano, kakor katero koli drugo gasilsko službo, vendar narekujejo poveljniku osebni takt in družabna uglajenost, kako je to službo zasnovati in izvesti. Pri tem se je brezpogojno ravnati po načelu: *ničesar storiti, kar škoduje ugledu gasilstva, ali kar je v nasprotju s pravili gasilske službe in vadnika. Čast in ugled gasilstva ne smeta trpeti, nasprotno je treba skrbeti, da jo dvignemo na čim višjo stopnjo.*

XIX.

STRATEGIJA POSEBNE PRILIKE

Prejšnja poglavja vsebujejo v glavnem smernice za vsestransko organizatorično delo pri gasilskih četah. Po teh smernicah usposabljammo čete za obsežno gasilsko službo, po njih moramo izpolniti predpogoje za uspešne nastope. Čim več predpogojev je izpolnjenih, toliko lažja in enostavnejša bo v resnih slučajih strategija za posebne prilike.

Posebne prilike zahtevajo od vodij gasilskih edinic posebne ukrepe. V pretežni večini slučajev se cilj lahko doseže po različnih potih in na različne načine. V slehernem slučaju je posebna pot, poseben način, torej tudi odgovarjajoči poseben ukrep najboljši! Vnaprej določiti to najboljšo pot, spoznati ta najboljši način, to je umetnost pravilne strategije za posebne prilike. Dar zanjo mora biti prirojen.

Vendar gasilski strateg ne sme precenjevati svojih prirojenih strateških zmožnosti. Ne sme se zanašati na to, da bo v resnem slučaju pravo ukrenil. Še preden mora hitro izdati pravilne ukrepe za premišljeno in udarno delo gasilske edinice, mora gasilski strateg spoznati terenske in gradbene prilike prav vseh varnostnih okrajev četnega območja. Vedeti mora za vsa mesta, kjer lahko dobi vodo. Še preden gre za res, naj si ustvari jasne pojme o strateških ukrepih, ki jih mora izdati, upoštevajoč posebne prilike. Za vsak varnostni okraj, celo za vsako važnejšo zgradbo naj v miru premisli, kako bi bilo potrebno v tistih posebnih okoliščinah najbolje nastopiti. Tako pripravljen na vse možne slučaje, gasilski strateg v odločilnih trenutkih ne bo zgubljal glave in bo izdal pravilne in smotrne ukrepe.

Uspeh gasilske borbe, brambе odnosno reševanja, je vedno odvisen od naglice naših protukrepov. Vsa tajna našega uspeha leži:

a) v sposobnosti poveljnika, da hitro in pravilno presoja položaj in da takoj ukrene to, kar le-ta zahteva;

b) v sposobnosti nižjih vodij, da v okviru celote hitro ravna jo samostojno, preudarno in pravilno;

c) v dobri izvežbanosti, borbenosti in požrtvovalnosti moštva.

Najboljše sredstvo za dosego in povečanje strateških sposobnosti vodij gasilskih edinic so tako zvane »Strateške gasilske igre«, s katerimi se navadimo hitro presojati položaj ter naglo in pravilno odločiti.

XX.

SKLEPNA BESEDA

Dragi tovariš! Prečital si to razpravo. Morda jo odložiš in se oddahneš, ko si s čitanjem pri kraju! Morda smatraš, da je glede tvoje čete z ozirom na posebne domače razmere najbolje, če ostane vse pri starem. Ali pa se ustrašiš dela, ki bi ga imel z uvajanjem obravnavanih »novotarij«. Morda pričakuješ, da boš z njimi naletel na hud odpor svojih tovarišev pri četi. Ako imaš utemeljene razloge za tako bojazen, potem je to pač najboljši dokaz, kako zelo je potrebno, da se tudi tvoja četa in njena gasilska služba temeljito reorganizirata!

V naših gasilskih četah naj zavлада novi, sodobnejši duh! Bodoče delovanje naših čet naj

najprej gasilce, kolikor so jih na hitro roko dobili. Nato so pripeljali nekaj delavcev z državne konjarne na Ponovičah. Ko so pa videli, da postaja položaj nevarnejši, so morali z avtom še do Save po večjo skupino železniških delavcev. V hribu so zbrali okrog 70 reševalcev, ki so z naporom vseh sil požrtvovalno gasili požar. Razdivjani element pa se je dal le s težavo krotiti. Požgano je bilo seveda tudi mnogo mladega nasada. Z lopatami in vejevjem so krotili ogenj. Na nekaterih mestih so se morali gasilci kar umakniti. Močan veter je pognal proti njim plamen; ob takem navalu je bilo gašenje brezuspešno in nevarno. Močno opasen položaj je nastal tedaj, ko so ognjeni zublj hiteli proti vršičku, kje je postavljena strelišče litijske Strelske družine. Le naporu reševalcev se je posrečilo, da so otehi otok, kjer stoji koča. Sicer bi prav gotovo postala koča žrtev ognja. Gasilci so imeli vse do večera polne roke dela. Šele tedaj, ko je dospel ogenj do slemen pobočja, so ga ukrotili. Zgorelo je okrog 10 ha banovskega gozda.

Ravno pred 10 leti je postal Ravbargraben žrtev večjega požara. Tudi tedaj je bila topla pomlad. Ob istem času kot sedaj, ko vozi skozi dolino več vlakov, se je pojavil v Ravbargrabnu plamen, ki je z bliskovito naglico hitel navzgor v hrib in na vse strani. Več dni je divjal ogenj, najbolj je bila oškodovana Smrekarica, kakor se imenujejo parcele, ki se vlečejo od Ravbargrabna proti ponoviškemu gradu. Po

prizadevanem gašenju, ki je trajalo noč in dan, so ogenj ustavili. Praprotni štori pa so tleli teden dni. Tedaj je pogorelo 60 ha gozda, vso škodo pa so ocenili na pol milijona dinarjev. Ogenj pred desetimi leti je nastal teden dni potem, ko je prišlo ponoviško veleposestvo v banovinske roke. Kupljeno je bilo sicer že prejšnjo jesen, v upravo pa je prišlo z novim proračunskim letom. Več let so imeli pogozdovanci polne roke dela. Pod vodstvom okrajnega gozdarja g. Burnika in učiteljstva na litijski ljudski šoli so večino uničenega gozda posadili šolarji. Nekatero leto so vtaknili v zemljo do 70.000 smrekovih sadik, ki so jih vzgojili na banovinski gozdni drevesnici za gradom. Zdaj pa je del lepo negovanega gozda spet postal žrtev ognja.

stremi po čim prejšnji izpopolnitvi, tako glede orodja, pribora in opreme kakor tudi glede teoretičnega in praktičnega obvladanja temeljnih ved in spretnosti *res sodobne* gasilske službe! V tem pravcu naj smotreno delujejo vsi člani gasilskih čet! Kdor tako deluje, ga lahko prištejemo med »gasilske stratege«. Treba jim je mnogo požrtvalnosti, a tudi mnogo sodobnega gasilskega znanja! Truda in žrtev se ne smejo ustrašiti!

Ta razprava je v prvi vrsti namenjena članom uprav gasilskih čet. Pridno naj jo ponovno berejo! Naj črpajo iz nje pobude za svoje sicer prostovoljno, toda težko in odgovorno delo. Upamo, da se bo tudi sodoben delavec na gasilskem polju lahko okoristil s smernicami in pobudami te razprave. Tako bo razprava dosegla svoj namen.

Niti najmanj pa ne dvomimo o tem, da se bo tudi današnja gasilska strategija kaj kmalu preživela in da jo bo zamenjala druga, nova, boljša.

Poklicne nergače moramo odklanjati, take namreč, ki sami nič ne delajo, pa hočejo vse bolje vedeti in znati. Tovarišem pa, ki hočejo graditi, ustvarjati, kličemo: pomagajte izpiliti, izpopolniti in izboljšati našo gasilsko strategijo, to najbolj široko polje gasilskega udejstvovanja in ustvarjanja!

GASILSKA ZAJEDNICA DRAVSKE BANOVINE V LJUBLJANI

Štev. 6393/39.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1939

Vsem gasilskim edinicam!

Zadnje dni so se nekatere gasilske čete obračale na nas s pritožbami, da ne morejo nabaviti za pogon motornih brizgaln ter gasilskih in reševalnih avtomobilov potrebnega bencina, ker ga je naenkrat zmanjkalo. Na to dejstvo smo opozorili kr. bansko upravo s prošnjo, da omogoči nabavo bencina našim gasilskim četam.

Zvedeli smo, da je pomanjkanje bencina nastopilo le začasno. Verjetno pa je, da se bo navedeni pojav zopet ponovil. Zato priporočamo tov. župam, naj sporočijo svojim četam, da si priskrbijo potrebne rezerve pogonskega goriva, v kolikor imajo seveda na razpolago denarnih sredstev. Tov. župe pa naj po možnosti stopijo v stik s trgovci na svojih sedežih in skušajo pri njih rezervirati primerne zaloge bencina za potrebe svojega območja.

Z gasilskim pozdravom: »Na pomoč«!

Tajnik:

Mežek Franc s. r.

Starešina:

dr. Kodre Anton s. r.

Funkcija odborov za zaščito pred napadi iz zraka

(Po članku dr. Radmila G. Belića v »Mestni občini«, november, 1939.)

Uredba o zaščiti pred zračnimi napadi določa 4 vrste odborov:

1. Glavni odbor za vso državo;
2. banovinske odbore za banovine;
3. krajevne odbore za poedina važna in naseljena mesta;
4. odbore po vseh samostojnih državnih ali zasebnih podjetjih, ustanovah ali uradih. Pod 4. navedene odbore bi mogli imenovati odbore za notranjo zaščito ali krajše notranje odbore.

Glavnemu odboru načeljuje pomočnik inšpektorja državne obrambe, banovinskemu ban, ostalim odborom najvišji predstavniki krajevnih oblastev, ustanov in podjetij. Poleg tega sodelujejo pri teh odborih potrebni strokovnjaki vseh vrst. V navedenih odborih so torej zastopana oblastva ter strokovne avtoritete. Zelo važno pa je ugotoviti, kakšne so pravice teh odborov.

Uredba v tem vprašanju na prvi pogled morda ni povsem jasna, vendar moremo iz nje pravilno povzeti sledeče:

Odbori za zaščito pred zračnimi napadi ne morejo vršiti nikake funkcije oblastev. Navedeni odbori tudi niso nikake pravne osebe in ne morejo biti nosilci nobenih imovinskih pravic. Oblastvene ukrepe morejo in smejo izdajati le redna oblastva ziroma občeupravnega oblastva. Vse to ima velik praktičen pomen za ustvarjanje načrtov pasivne obrambe in glede uporabe uredbe.

Zgornja ugotovitev sledi iz čl. 4 in 6 uredbe, ki določata:

»Priprave za zaščito pred zračnimi napadi na državo in prebivalstvo izvajajo banske uprave s pomočjo vojaških oblastev, a v Beogradu uprava mesta Beograda.« »Komandanti mest so predsedniki krajevnih odborov tudi za zaščito pred zračnimi napadi. A tudi v teh mestih spada organizacija in delo pri poslih za zaščito pred zračnimi napadi v glavnem v delokrog dela in pristojnosti civilnih oblastev.«

V tem smislu in po značaju poslov moremo zato razlikovati:

A) *Izdelavo načrtov pasivne obrambe*, ki zahteva sodelovanje strokovnjakov in je torej tehničnega značaja, spada v *pristojnost odborov za zaščito pred zračnimi napadi*.

B) *za izvršitev in ostvaritev (realizacijo) teh načrtov* pa so *pristojna redna oblastva odnosno organi občeupravnega oblastva*.

Odbori torej ne morejo odločati o tem, kakšni krediti se bodo odobrili za potrebe zaščite pred zračnimi napadi. O tem namreč odločajo pristojna upravna oblastva: ministrstva, banske uprave, občine in mestna poglavarstva. Odbori so le dolžni, da navedenim oblastvom predlagajo načrte, v katerih so predvidene vse potrebe za zaščito pred zračnimi napadi. Tudi se odobreni krediti ne stavljajo na razpolago odborom, niti se iz teh kreditov nabavljeni material ali izvršena dela ne morejo voditi na ime odborov, ker le-ti niso pravne osebe in ne morejo biti nosilci imovinskih pravic. Odbori imajo v smislu čl. 22 uredbe le pravico, da vrše »razporeditev in razdelitev teh kreditov po stvarnih potrebah za izvrše-

vanje nameravanih nabavk ali del, ki so predvidena v splošnem načrtu za zaščito pred zračnimi napadi« in da nadzorujejo uporabo tega kredita, udeležujoč se pri tem tako, da določeni člani pododborov izvršujejo nabavke in dela.

Oblastvene ukrepe (upravne akte) v zvezi s pasivno obrambo morejo izvrševati le upravna oblastva po svoji pristojnosti. Ako je treba izdati predpise, kakšne dolžnosti imajo državljani ob priliki vaj ali resničnega zračnega napada glede zatemnitve, evakuacije, zadržanja na ulicah, v zakloniščih, rovih itd., je za takšne odredbe kakor tudi za kaznovanje prekrškov pristojno občeupravno oblastvo.

Odbori morejo le predstavnike občega upravnega oblastva informirati, kako bi se prebivalstvo v takih slučajih najbolj pravilno ravnalo po določenem splošnem načrtu. Prav tako so pristojna le redna upravna oblastva za obvezne odredbe, ako bi se morali poedinci, ustanove ali podjetja prisiliti, da po določenih načrtih zgrade zaklonišča, izvrše potrebne nabavke za organizacijo požarne, sanitetne in kemijske zaščite, enako morejo le oblastva prisiliti po čl. 20 uredbe določene osebe, da vrše službo v poedinih zaščitnih edinicah.

Odbori niso upravičeni, da določajo, koliko in katere osebe vstopijo v odbore. Glede Beograda je v čl. 14 uredbe določeno, *da odloči starešina vsake ustanove, s koliko in katerimi člani so zastopana posamezna oblastva ali ustanove v odboru za zaščito mesta Beograda, starešina pa o tem obvesti komandanta Beograda. — Isti predpis velja s smiselnimi spremembami tudi za ostale krajevne (občinske, mestne) odbore.*

Iz navedenega moremo posneti, da je *funkcija odbora za zaščito pred zračnimi napadi popolnoma strokovnega in posvetovalnega značaja*. Ta funkcija je strokovna v toliko, ker odbori sestavljajo načrte za zaščito, vsled česar sodelujejo pri njih strokovnjaki, posvetovalna je v toliko, ker so *oblastva*, ki izvršujejo načrte pasivne obrambe, *absolutno navezana na odbore, ki združujejo vse niti zaščite*. Oblastva brez zahtev in informacij odborov niso v stanju, da utemelje svoje odločbe ali odredbe, s katerimi se urejajo razna vprašanja zaščite pred zračnimi napadi. Važno je, da pristojna oblastva svoje ukrepe oblastvenega značaja, ki jih predlagajo odbori, izdajajo po najhitrejšem postopku.

PONOVNO OPOZARJAMO:

Gasilec brez svojega strokovnega lista je kakor šolar brez tablice, zvezka in knjig.

»Gasilec« je dober oratar in sejalec, ki seje čisto kleno zrno, da bi samo dobre sadove rodilo in bi slovenski gasilci bili teh sadov deležni.

Naročite »Gasilca«, plačajte naročnino takoj!

O vzgoji za pasivno brambo

V vojnah zadnjih let je bilo potrjeno mišljenje, da je odpornost prebivalstva v zaledju odločilnega pomena za končni uspeh. Pokazalo se je, da se more s pomočjo letalstva ne samo vplivati na zaledje, ampak tudi odločilno poseči v razvoj dogodkov. Napadalec lahko z letali onemogoči gospodarsko življenje v zaledju, odvzame s tem nasprotnikovi vojski materialno zaslombo, prebivalstvo pa tako živčno pretrese, da kaj hitro klone.

Vse te pojave v današnjih vojnah se izražajo v pojmu »totalitarne« (cele, splošne) vojne in vplivajo seveda tudi na mnenja in načela o obrambi države ter pripravi za to obrambo. Sicer ni nič novega, da se državna bramba ne omejuje samo na vojaška dejanja, vendar pridejo omenjeni pojavi močnejše do izraza in imajo dandanes večji pomen kot nekdanj. Zato pa se tudi pri državni brambi načelo totalitarnosti izredno močno uveljavlja in je zaradi tega povsod potrebna poleg aktivne tudi pasivna bramba.

Pasivna bramba (tudi zaščita) obsega vse, kar more zmanjšati ali omejiti posledice, ki jih povzročajo pri prebivalstvu ali pa sploh v zaledju sovražni letalski napadi iz zraka. Bistveni namen pasivne brambe v primeri z vojaško aktivno brambo, je v tem, da se sovražnik ne napade s kakršnim koli orožjem in da se mu neposredno ne povzroči nikaka škoda. Zato, ker se ne poslužuje nikake sile v obrambi pred sovražnikom, se bramba pred napadi iz zraka imenuje pasivna. Seveda ne smemo tega razumeti napačno, tako, da smemo pri pasivni brambi tiho in mirno vse prenašati in samo gledati, kako sovražnik uničuje naše dobrine. Nasprotno, pri pasivni brambi je treba mnogo in žilavo delati, da se omejijo in zmanjšajo posledice sovražnih napadov.

V splošnem prevladuje še posebno pri nas napačno mnenje, da obsega pasivna bramba predvsem gotove tehnične priprave in stvari, posebno in predvsem, da se je treba pripraviti za obrambo pred bojnimi plini in strupi. Pri tem pa se seveda obravnavajo samo vprašanja in predlogi, ki jih poznajo le kemiki in specialisti, zato se razprave o pasivni brambi vse preveč pečajo le z zaščito pred bojnimi strupi in pozabi se, da je to le mali del celega zamotanega vprašanja.

Le počasi prihaja spoznanje, kako mnogostransko in široko je polje pasivne brambe. Prav za prav zajame vse vsakdanje življenje in vsakega človeka, zato se nikomur ne more braniti, da se s temi vprašanji ne bi pečal. Vse zadeve pasivne brambe so ozko povezane na poedince, na družine, na razne skupine in na celi narod. Pasivna bramba je skupnost vseh brambnih pripomočkov in skupnost vseh poedincev in skupin pri uporabljanju teh pripomočkov.

Pasivna bramba ni samo po svojem delu zelo obsežna, ampak zahteva tudi njeno bistvo, da pri njej sodelujejo vsi. Seveda se to ne pravi, da morajo in morejo vsi opravljati popolnoma enako delo. Potrebno je delo razdeliti že zaradi različne sposobnosti poedincev, je pa tudi delo različno zaradi različnih krajevnih razmer (v pogledu velikosti, lege in načina zazidave itd.). Že od vsega početka je bilo tudi jasno, da je treba za pasivno brambo ustvariti posebne organizirane delovne brambne edince. Pripadniki takih edinic se morajo čisto drugače šolati, učiti in urediti za svoje delo kakor ostalo prebivalstvo.

Razlike, ki smo jih omenili, je treba upoštevati tudi pri predpisih in ukrepih, ki se za pasivno brambo uveljavljajo. Zato vsebujejo naši predpisi določila za organizacijo pasivne brambe in njene posebne edinice, na drugi strani pa splošne predpise za prebivalstvo, za gotove skupine prebivalstva in za prebivalstvo posameznih krajev. Naj pa veljajo predpisi za kogar koli, vselej zadenejo večji krog prebivalstva.

Gornje ugotovitve povedo, da zadeva pasivna bramba skoro vse prebivalce neke pokrajine ali države in torej celo njihovo skupnost. — Predpisi oblasti seveda ostanejo samo predpisi, če jih poedinci in skupnost ne morejo in ne znajo izvrševati. Za pravilno opravljanje dela po predpisih o pasivni brambi tudi ne zadostuje samo poznanje teh predpisov, potrebna je za to posebna usposobljenost in vaja, predvsem pa psihološka (duševna) pripravljenost.

Vprašanje, kako naj ukrepi za pasivno brambo psihološko vplivajo na poedince in skupine in kako jih je treba zaradi tega uveljavljati, bi ne bilo težko, če se pri njegovem reševanju misli na njihov namen. Nameni ukrepov so deloma različni, pač taki, ali so namenjeni članom organiziranih delovnih edinic ali prebivalstvu sploh. Člani brambnih edinic (ekip) morajo mnogo več vedeti in je treba od njih mnogo več zahtevati kakor od katerega koli prebivalca, vendar so gotovi osnovni pojmi za vse enaki.

Tu ne bomo govorili o tem, kaj vse je treba storiti in kako delo opravljati pri brambnih edinicah, za nje so izdani natančni predpisi in je treba njihove člane posebej strokovno šolati in uriti. V sledečih odstavkih se bomo omejili le na splošna vprašanja in se pečali le s tem, kako naj delamo in kako naj ravnamo z ljudmi, da jim bomo mogli razložiti, dopovedati in dokazati potrebo pasivne brambe in vso resnost njenih nalog in namenov. Zakonski predpisi nalagajo to delo nam gasilcem, zato si moramo mi sami o njem biti popolnoma na jasnem.

Prva naloga, ki jo imamo, je ta, da ljudi poučimo o nevarnostih dandanašnjih vojn. Vsakemu poedincu je treba zbuditi zanimanje in vsakdo mora začeti o zadevi premišljevati. Temeljno je vprašanje, na katerega je bilo pred nekoliko leti še težko odgovoriti, kakšna je prav za prav »moderna« vojna. Dvoje je treba pri tem upoštevati. Prvo je, da ne smemo v pripovedovanjih in poročilih o vojnih nevarnostih in grozotah pretiravati. Posebno ne smemo pretiravati s podatki, kaj vse zmorejo moderna letala, kake strašne učinke imajo bombe ali bojni strupi in kako strašanska so razdejanja. Če bi bilo vse tisto res, kar se je v zadnjih letih govorilo o grozotah totalitarne vojne, bi n. pr. morala biti Španija popolnoma opustošena, ne stal bi več v njej kamen na kamnu in samo trnje in osat bi še uspevala. — Drugo pa je, da ne smemo nevarnosti novodobne vojne podcenjevati. Tudi v tem pogledu zelo grešimo, posebno pa grešijo glede tega pri nas gotovi ljudje, ki se smatrajo za strokovnjake v vseh zadevah, v resnici pa ne znajo čisto nič in za svojimi velikimi besedami skrivajo strahopetnost ali pa kake grde namene. Pod vplivom besedičenja takih nepoklicanih se pri nas splošno misli, da bi bila pasivna bramba že opravljena, če bi se ljudje ravnali le po nekaterih gotovih predpisih. Tudi ne smemo poslušati gotovih »vsevednih«, ki pravijo, da pasivna bramba pri nas ni potrebna, ker da nam itak ne bo nič koristila in ne bo prilike jo uporabljati.

Pri svojem poučevanju moramo povedati le resnico brez pretiravanja in brez podcenjevanja. Kakšna je resnica, bomo sicer težko zvedeli iz poročil o vojnah po dnevnem časopisju, vendar si bomo mogli gotovo sliko ustvariti. Nikdo n. pr. ne bo trdil, da bo sovražnik namenoma vrgel tisoč kilogramov težko rušilno bombo na kako hišo, ki stoji na samem kje v bregu. Poučevanje mora biti tako, da ne bo ljudi zajel blazen strah pred nevarnostmi, mora pa biti tudi tako, da ne bo vzgajalo ljudi k lahko-mišljeni brezskrbnosti.

Ovire bo pri poučevanju povzročila tolikokrat zatrjevana naša nevtralnost. Glede tega moramo vedno opozarjati na dogodke v poslednjih dveh letih, na zgodbo o Češkoslovaški in Poljski itd. — Pač, mi moramo vedno računati s svojo nevtralnostjo, ali zavedati se moramo, da bi se vendarle moglo zgoditi, da nas naša nevtralnost ne bi mogla več varovati, ali pa bi bili kakor koli prisiljeni braniti se. Če bi se kaj takega zgodilo nenadoma, bi pri pasivni brambi zamujenega ne mogli nikdar več nadoknadi. Zato je treba vsakemu in vsem dopovedati, da moramo vedno računati z obojno možnostjo, z nevtralnostjo, to je z mirom in z vojno. Pasivno brambo je treba že v dobi miru pripraviti, ker je treba pripraviti mnogo zamotanih ukrepov in ker ob izbruhu vojne ne bi več utegnili storiti najpotrebnejšega.

Če začnemo s poučevanjem tako, se bodo sama po sebi pojavila nadaljnja vprašanja: Če bi res doživeli sovražne letalske napade, kaj bi storili? Ali imamo sploh sredstva, in sicer izdatna rešilna sredstva, s katerimi bi si mogli pomagati, ali pa vse skupaj nič ne pomaga in je škoda torej vsakega truda in stroškov? Taka razmišljanja bodo nas dovedla do jedra celega vprašanja: Ali je za brambo pred letalskimi napadi mogoče kaj storiti, pri čemer bi naporji bili v pametnem razmerju s pričakovanimi uspehi?

Tu je treba odkrito povedati: Popolne varnosti in 100 %-tne zaščite pri pasivni brambi ne moremo nikdar doseči. Za to pa tudi ne gre. Iz vsakdanjega življenja vemo, da nismo nikdar in nikjer popolnoma varni. Za nas je odločilno to, ali je mogoče doseči varnost in zaščito vsaj toliko, da je vredno z njo se pečati in za njo se pripravljati. Za pojasnitev tega imamo zadosti primerov. Nikdo ne misli in ne trdi, da zdravniki niso potrebni, ker ne morejo vsake bolezni ozdraviti. Pameten človek ne bo zanikal vrednosti gasilstva, ker to ne more pogasiti ali že v kali zadušiti vsakega požara. — Zato tudi ni nobenega razloga, da bi se branili priprav za pasivno brambo, čeravno ne bo v vseh okoliščinah in vselej nudila popolnega varstva in zaščite.

Nova težkoča se spet pojavlja v dejstvu, da se pasivna bramba smatra kot sestavni del aktivne vojaške brambe. Po naših predpisih bi se na kaj takega moralo sklepati, pa zato zopet gotovi ljudje nespametno trdijo, da se s pripravami za pasivno brambo pripravljamo na vojno.

Takemu mnenju bo težko priti do živega, vendar moramo vedeti in tudi drugim povedati, da pač najbrž ni od nas odvisno, niti od posameznika, niti ne od naše razmeroma male države, ako bomo ostali in živeli v miru, ali pa se bomo morali vojskovati. Neumno bi bilo, če bi se poedinec branil sodelovati pri pripravah za pasivno brambo, češ da s tem pripravlja vojno ali vsaj nevarnost za njo povečava; s takim ravnanjem ne bo zboljšal sveta in ne preprečil vojne, ker tako enostavna stvar zopet ni,

sicer bi jo že davno mogli ugodno rešiti. Več poedincev ali cele skupine bi pa mogle s takim ravnanjem oslabiliti našo borbenost in našo domovino ravno s tem potisniti v vojno. Kajti sedaj je naša država po celem svetu upoštevana kot dobro pripravljena in močna za vse slučaje, o naših narodih je znano, da bodo odločno branili svojo svobodo in neodvisnost svoje države. Oni torej, ki mislijo, da lahko s svojim odporom proti pasivni brambi širijo neke mirotvorne (pacifistične) misli, morajo vedeti, da lahko svoje namene najlepše dosežajo z vestnimi pripravami za pasivno brambo.

Počasi bo potrebno od splošnih razmotrivanj priti tudi na druge stvari. Vedno znova se bodo sicer še pojavljala »načelna« vprašanja in bo potrebno na nje odgovarjati ali iskati njihovo rešitev. Vendar nič nam ne koristijo vse dolge razprave, če ne storimo nečesa gotovega. Treba je priti k dejanjem. Če bomo razpršili predsodke in dali zadovoljiva pojasnila na razne ugovore, nam praktično delo ne bo težko. Toda kaj je potrebno za praktično vzgojo prebivalstva za pasivno brambo?

Predvsem služijo za praktično vzgojo pri pasivni brambi razni oblastveni predpisi, naredbe, uredbe in zakoni, ki zahtevajo točno izpolnjevanje gotovih dolžnosti. Mnogo bolje bi sicer bilo, da bi vsak poedinec, ali da bi skupine same spoznale in se prepričale, da je pasivna bramba potrebna in da bi se odločile same za primerno ravnanje. Vemo pa, da je to brez oblastvenih predpisov zelo težko, zato so oblastveni predpisi nujno potrebni.

Razumljivo in jasno je, da samo s predavanji in pisanimi splošnimi članki ne bomo prav nič dosegli. Čim več bomo praktično delali, čim bolj nazorno bomo mogli pouk vršiti, tem bolj bo učinkovalo. Vzemimo za primer samo požarno policijske predpise o izpraznitvi podstrešij. Ljudem bo lahko dopovedati, da je požarna nevarnost zelo, zelo zmanjšana, če na podstrešjih ni nepotrebne navlake ter hitro vnetljivih in gorljivih reči. Vsakdo mora svoje podstrešje natančno pregledati in tudi dobro premisliti, kam bo razne potrebne in nepotrebne reči dejal. Posebno po gosto naseljenih krajih, mestih in trgih bodo prebivalci kmalu prišli do spoznanja, da je lepo očiščeno in urejeno podstrešje tudi sicer v čast lastniku in marsikdo bo vesel, da se bo znebil nepotrebne navlake, ki je do sedaj ali iz lenobe ali zaradi neodločnosti ni vedel kam spraviti.

Ko bomo pri izpraznjevanju podstrešij še vedeli in povedali, da so višje ležeči deli hiš bolj v nevarnosti, ko deli nižje v hiši, se bo zopet samo po sebi sprožilo drugo vprašanje. Izpraznitev podstrešij ne zadoštuje, kaj bi še torej? Pojavi se misel ureditve zaklonišč v nižje ležečih prostorih hiše. Vsak dan objavljajo časniki vesti, da se prebivalstvo vojskujočih se držav skriva v kletah ali v posebnih podzemnih zakloniščih, če priletijo sovražnikovi letalci, toraj bomo najbrž tudi mi morali zaklonišča pripraviti za primer, če bi do česa prišlo.

In bi še morda več takih stvari bilo (n. pr. priprave za zatemnitev). Ljudje se bodo začeli vedno bolj in temeljiteje zanimati za vse tisto, kar je treba pripraviti za primer najhujšega. Vedno temeljiteje je treba tudi ljudi poučevati, kakšno naj bo njihovo ravnanje in vedenje ob letalskih napadih. Tako pridejo vedno bolj do izraza oblastveni predpisi in njihova navodila se vedno bolj izvršujejo.

Kmalu bo potrebno začeti s posebnimi vajami za pasivno brambo in pri njih ljudi seznaniti z raznimi napravami, ki so jih oblastva in krajevni

zaščitni odbori pripravili. Banovinski odbor bo gotovo za take vaje uveljavil posebna navodila. Potrebna bi bila enotna navodila za celo banovino glede vedenja prebivalstva pri letalskih napadih.

Ne bilo bi odveč, če bi dobili čimprej posebno uradno knjižico, v kateri bi bila natančno pojasnjena potreba, priprave in izvedba pasivne brambe. V knjižici naj bi bila v poljubni obliki snov temeljito pojasnjena. Knjižico naj bi dobila zastoj vsaka družina, posebno v krajih, ki so za državno brambo in torej tudi za pasivno brambo važni. Morda bi knjižica že tudi vsebovala podrobna navodila, ki naj bi v kratkih jedrnatih besedah povedala potrebno o pripravah in vajah za pasivno brambo ter o ravnanju in vedenju v resnih primerih. (Sedanji način, ko vsako mesto in vsak kraj taka navodila za svoje področje sam izdaja, ni ravno najboljši.)

Že svoj čas je banovinski odbor za zaščito pred napadi iz zraka uredil za celo banovino potujočo razstavo o pasivni brambi. Ta potujoča razstava je imela, kakor je bila sicer nujno potrebna in tudi koristna, nedostatek, da je pokazala predvsem le eno panogo pasivne brambe, to je zaščito pred bojnimi plini in strupi. Razstave za pasivno brambo je treba ponoviti, vendar izpopolniti. Bile naj bi sicer tudi potujoče, dodati bi jim pa morali še marsikaj: Nazorno pokazati (vsaj v slikah) učinek raznih bomb (zažigalnih, plinskih in rušilnih), požarne nevarnosti in kako se zmanjšajo, kako je treba pripraviti podstrešja in stanovanja, kaj in kako pripraviti za zatemnitev, kako in kje napraviti zaklonišča itd. Krajevni zaščitni odbori v večjih krajih bi morda mogli take razstave pripraviti in urediti za okolico.

Imeli smo tudi že vaje za pasivno brambo, toda te vaje so misli pasivne brambe bolj škodovala ko koristile. Niso bile zadosti in enotno pripravljene, predpisi, kolikor jih je bilo, se niso dosledno izvrševali in se v splošnem tudi ni zahtevalo, da se točno izvršuje. Praktična sredstva, ki so se pri vajah porabljala in pokazala, niso bila zadostna in tudi ne vselej najbolj primerna. Tako zvane »ekipe« svojega dela niso poznale in niso bile v njem izurjene. Alarmnih naprav in zaklonišč nismo imeli. Zatemnitve so bile površne in se deloma sploh niso mogle doseči. Naše dosedanje vaje za pasivno brambo so povzročile pri onih, ki so jim bile namenjene, po večini le veselo razpoloženje, s tem pa dosegle ravno nasprotno tistemu, kar je bil njihov namen.

S primernimi izvršnimi predpisi in navodili, s pravilnim šolanjem in urjenjem raznih edinic za delo pri pasivni brambi, s primernimi nazornimi sredstvi bo mogoče vaje v vsej banovini dobro pripraviti, da bodo služile svojem namenu, t. j. šolanju prebivalstva za pasivno brambo.

Pa tudi za take vaje je treba ljudi duševno pripraviti. Poedinci in skupine morajo spoznati, da so vaje potrebne in da se je tudi pri njih treba ravnati in vesti natančno po predpisih in navodilih. Pred vsako vajo mora biti poseben pouk po šolah, tovarnah, delavnicah, uradih, trgovinah itd., pri katerem dobi čim več ljudi podrobna navodila in pojasnila za nameravano vajo. Dnevno časopisje mora pred vsako vajo o njej pisati in objavljati navodila. Le po takem postopku moremo računati z uspehi. Temeljita priprava je pa tudi zaradi tega potrebna, da bo prebivalstvo dobro spoznalo navodila in da se bo pri vajah res primerno vedlo. Površno in nezadostno pripravljene vaje za pasivno brambo bolj škodujejo ko koristijo.

Nikdo ne bo dvomil, da je tudi šolanje in urjenje posebnih brambnih edinic, ki pri pasivni brambi aktivno delujejo, zelo važno. Ne mislimo tu na važnost kakega šolanja in urjenja za edinice kot take in za njihovo delo, mislimo predvsem v tej naši razpravi na zunanji vtis, ki ga delo brambnih edinic pri vajah povzroča pri prebivalstvu. Vsak član brambnih edinic ima svoj krog znancev in prijateljev, ali vsaj svoj družinski krog. Gotovo je, da bo tu ali tam pripovedoval, kaj vse se uči, kako opremo ima in kakšne so priprave v edinici. Ljudje bodo morda katero od brambnih edinic včasih videli pri vajah. Gledalci in poslušalci imajo pa boljši sluh in ostreje vidijo, kakor si to v splošnem mislimo. Iz pripovedovanja članov brambnih edinic in po opazovanju njihovega dela pri vajah in pripravah bodo sklepali na resnost ali neresnost priprav. Prebivalstvo hitro slutiti, ali je delo resno in ali se pravilno dela ter ali je edinica ali cela organizacija sploh kaj vredna.

Ravno ta duševni, psihološki moment je treba pri šolanju in urjenju edinic imeti vedno pred očmi. Brambne edinice pasivne brambe: gasilske, kemijske, sanitetne, tehnične itd., so hrbtenica pasivne brambe. Ljudje morajo vedeti, da imamo dobro opremljene in dobro izurjene brambne edinice in da bodo te edinice v resnem primeru storile svojo dolžnost in da bodo vedno na mestu. Narod mora vedeti, da so brambne edinice posebna, temeljito in dobro pripravljena organizacija, ki natančno pozna vsako nevarnost napadov iz zraka, ki je na vse nevarnosti dobro pripravljena in ki pozna in tudi ima sredstva za zmanjšanje in odstranjevanje nevarnosti. To prepričanje ljudem vcepiti in ga tudi stvarno z dokazi podkrepiti, je ena najvažnejših dolžnosti krajevnih odborov za pasivno brambo oziroma vseh organizacij, ki pri pasivni brambi sodelujejo.

Jasno je, da v zadevah pasivne brambe ni mogoče poučevati in vzgajati prebivalstva samo z »uradnimi« sredstvi. Potrebno je, da se s temi stvarmi pečajo še drugi. Tu pridejo v naši, organizacij polni in prenatrpani banovini razen gasilcev še v poštev: Rdeči križ, telovadne, športne in telesnovzgojne ter stanovske organizacije. Koliko dobrega bi mogle n. pr. storiti v tem pogledu stanovske organizacije naših duhovnikov in učiteljev. Izredno pomoč pri vzgoji bi mogli imeti v naših šolah, vsaj v srednjih in visokih šolah.

Za enotno delo nam manjka dober vestnik, časopis za pasivno brambo. »Gasilec« je v zadnjih treh letih poskušal v tem pogledu vsaj nekaj storiti in lahko rečemo, da je ravno naš list menda največ storil. »Gasilec« bi mogel za naprej postati glasnik enotnega in smotrnega dela za pasivno brambo.

Povedali smo, kako je važno, da se brambne edinice pasivne brambe javno pripravljajo, urijo in šolajo. Prebivalstvo mora v njih najti zaslombo. S tem pa seveda nismo hoteli reči, da se sme prebivalstvo zanesti samo na te organizirane edinice, češ bodo že one vse opravile. Nasprotno, spet in spet je treba učiti in poudarjati, da mora pri pasivni brambi sodelovati tudi vsak poedinec sam. Tudi najboljše organizirane in pripravljene brambne edinice ne bodo v resnem primeru mogle opraviti vsega, kar bi se moglo pojaviti.

Na noben drug način in nikjer drugje se to ljudem ne da boljše pokazati, kakor pri pobijanju požarne nevarnosti. Sovražnik, napadalec uporablja zažigalne bombe in povzroči s tem neštete požare, ki izbruhnajo

istočasno na mnogih krajih (ne samo hišne, ampak tudi gozdne požare, požare na poljih in livadah). Nikakor ni mogoče, da bi javne gasilske edinice mogle vse tiste požare omejiti ali pogasiti. Zato je bilo z oblastvenimi predpisi naloženo, da se morajo ustanoviti in izvežbati posebni hišni gasilci (mislimi pa treba tudi na poljsko in gozdno gasilstvo).

Hišno gasilstvo je treba ustanoviti v vsakem važnejšem, večjem in gosto naseljenem kraju, in sicer v vsaki hiši, ki je stalno v rabi. Morda bo od kraja mogoče ustanoviti le za vsako peto ali tretjo hišo hišno gasilstvo, vendar bomo s tem zajeli že veliko število prebivalstva, posebno žensk in mlajših moških. Hišni gasilci naj bi preprečili izbruhe požarov in jih omejili, morda celo male požare pogasili, s čimer bi zelo zmanjšali število požarov, ki naj bi jih edinice javne gasilske službe gasile. — Vsakdo bo mogel razumeti, da javna gasilska služba mora imeti v resnem primeru posebno pomoč v hišnem gasilstvu. Če bodo oboji, javni in hišni gasilci, storili vse kar je treba, bodo zelo zelo zmanjšali nevarnost in škodo, ki bi mogla nastati v primeru letalskih napadov.

Ta primer pa tudi kaže, da je treba mnogo skupnega dela in smisla za skupnost, če hočemo pri pasivni brambi doseči uspehe. Ena najvažnejših nalog organizirane pasivne brambe je, buditi in jačiti smisel za skupnost. Oblastva ne morejo vsega storiti, vsi morajo sodelovati. Vsak poedinec mora biti prepričan, da je v hudih časih s svojim bližnjim zvezan na življenje in pogubo.

Seveda pa tudi z najboljšo vzgojo prebivalstva ne bomo mogli doseči, da bi brez izjeme vsi sodelovali in se pokorili veljavnim odredbam. Povsod in vselej se bodo našli nemarneži, celo nasprotniki pasivne brambe, ki bodo ovirali delo. Za take so nujno potrebni kazenski predpisi, ki vsem zadevam pasivne brambe dajo potreben poudarek in važnost, in še bolj potrdijo njihovo veljavo. Kazenski predpisi dajo vsem odredbam resno ozadje, ščitijo one, ki imajo dobro voljo za delo in zasledujejo nemarneže. Pri nas kazenskih sankcij za nemarno opravljanje dolžnosti pri pasivni brambi še nimamo, morali jih bomo dobiti.

Napačno bi bilo misliti, da so kazni predvidene zato, da se naj z njihovo pomočjo uveljavijo oblastveni predpisi za pasivno brambo. Kazenske grožnje ne morejo nadomestiti prepričanja o potrebi neke stvari in ne dobre volje. Kazni so le pomožno sredstvo in bi se smele le v izjemnih primerih uporabljati proti onim, ki se ne pustijo poučiti in ki iz hudobije ali malomarnosti nočejo pri pasivni brambi sodelovati.

Kazenski predpisi imajo svoj pomen kot posredno sredstvo. Kakor je izkušnja drugod pokazala, se ljudje rade volje pokoravajo oblastvenim predpisom. Ljudje radi vzamejo na sebe dajatve in težkoče, postanejo pa nevoljni in njihova dobra volja zelo popusti, če zvedo in vidijo, da drugi istih dolžnosti ne izpolnjujejo in se jim zaradi tega prav nič ne zgodi. Človekov naravni čut kaj takega ne trpi. Tako se je n. pr. pri neki vaji za zatemnitev zgodilo, da tovarnar ni hotel svoje tovarne zatemniti in je rajši plačal za njega sicer malenkostno kazen. Pri neki drugi vaji je bilo že več tovarnarjev, ki se niso pokorili in so si nekateri od njih za tako ravnanje celo dobili oblastveno dovoljenje. Razumljivo je, da ljudje v tistem mestu ne bodo kmalu smatrali vaje za zatemnitev za resno. Kazenski predpisi jamčijo prebivalstvu, da prestopki proti predpisom ne ostanejo

nekaznovani. Prepričanje o jamstvu pa mora biti v vsakem primeru trdno in se torej ne smejo v nobenem primeru delati nikake izjeme.

Naloge pasivne brambe so zelo obsežne. Rešiti moramo te naloge in pripraviti se za resne primere le, če se lotimo dela z vso resnostjo. Predpogoj za njihovo dobro izvršitev pa je ta, da se pri ljudeh vzbudi zanimanje in da s primernim razumevanjem sodelujejo. Zato pa jih je treba posebej vzgojiti. Le tako bo mogoče doseči tisto, za kar prav za prav gre: ojačiti odpornost, voljo za brambo in borbenost naroda. Čim vestneje bomo vse pripravili, čim boljše bomo ljudi vzgojili, tem manjša bosta v resnem primeru negotovost in nered in tem bolj mirni in pripravljeni bomo pričakovali dogodke, ki bi mogli kdaj priti.

Ob koncu leta 1939

vemo bolj ko kdaj prej, da gasilstvo ni samo za šalo, ampak je zelo resna zadeva. Lani smo se v teh mesecih in tednih začeli pripravljati za svoj kongres v Ljubljani, za tekme in nastope. Vsemu našemu delu v letu 1939. je kongres vtisnil svoj pečat. Zelo resno je bilo naše delo, kakor je bil resen namen, ki smo ga s kongresom imeli. In lepe sadove je naš kongres rodil, o tem ne dvomimo. Vsaj to: spoznali smo, da so naše naloge velike že v tem, kako bomo sami sebe pripravili na veliko in težko delo v bodočnosti, že v letu 1940.

Kaj nam bo prineslo prihodnje leto? Kaj bomo delali in na kaj se bomo pripravljali? Ali bomo to leto v miru preživeli in ali bomo mogli v miru opraviti svoje delo?

Vemo, da je volja jugoslovanskih narodov odločna, ostati zunaj sporov in bojov, ki so blizu nas nastali, vemo pa tudi, da bomo vsi Jugoslovani brez razlike narodov in stanov branili svojo svobodo in neodvisnost proti vsakomur. Slovenski narod uživa svojo svobodo kratko dobo, komaj 20 let, ali v teh kratkih letih smo vsi zvedeli, kaj je svoboda: najdragocenejše, kar narod more imeti.

Za svobodo je treba mnogo trdne narodne zavesti. Mi slovenski gasilci smo morda kdaj premalo izpovedovali svojo narodno zavest, čeravno smo jo v srcih nosili; morali jo bomo v bodoče krepkeje izpovedovati in gojiti, da bomo v svojih vrstah in po njih v narodu ojačili smisel za obrambo svoje narodne svobode!

S temi mislimi končamo leto 1939. in bomo začeli novo leto 1940. Pojdimo k lepim svetonočnim verskim opravilom, stopimo pred jaslice in prosimo božjo Dete za mir in svobodo svojemu narodu. Pa še prosimo za pomoč, da se bomo mogli dobro pripraviti v vseh nalogah, ki jih imamo in če bi bilo potrebno braniti svoje in narod in državo v težkih dneh.

V tem smislu: mnogo božjega blagoslova o praznikih rojstva Gospodovega in srečno novo leto 1940.!

Uredništvo in uprava »Gasilca«.

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, zanjo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.